

DUTCH BIRDING

VOLUME 18 • NO. 2 • 1996

Dutch Birding

Internationaal tijdschrift over
Palaarctische vogels

REDACTIE

Dutch Birding
Postbus 116
2080 AC Santpoort-Zuid
Nederland
fax 023-5376749

FOTOREDACTIE

Dutch Birding
p/a René Pop
Zusterhuis 10
4201 EH Gorinchem
Nederland

ABONNEMENTENADMINISTRATIE

Dutch Birding Association
p/a Anja Nusse
Symfoniestraat 17
1312 ET Almere
Nederland

BESTUUR

Dutch Birding Association
Postbus 75611
1070 AP Amsterdam
Nederland

COMMISSIE DWAALGASTEN

NEDERLANDSE AVIFAUNA
CDNA
Postbus 45
2080 AA Santpoort-Zuid
Nederland

TELEFOONLIJNEN

Nederland:
06-320 321 28
(vogellijn, 50 cpm)
078-6180935 (inspreeklijn)

België: 03-4880194
(vogel- en inspreeklijn)

INTERNET

<http://www.hol.nl/~meweb/dba.html>

Dutch Birding

HOOFDREDACTEUR Arnoud van den Berg (telefoon 023-5378024, fax 023-5376749)

ADJUNCT HOOFDREDACTEUR Enno Ebels (telefoon / fax 030-2961335)

UITVOEREND REDACTEUR André van Loon (telefoon / fax 020-6997585)

FOTOGRAFISCH REDACTEUR René Pop (0183-630585)

REDACTIERAAD Ferdy Hieselaar, Graham Holloway (Engeland), Peter Meininger en George Sangster

REDACTIE-ADVIESRAAD Peter Barthel (Duitsland), Gerald Driessens (België), Klaas Eigenhuis (Nederland), Dick Forsman (Finland), Ted Hoogendoorn (Nederland), Lars Jonsson (Zweden), Anthony McGeehan (Noord-Ierland), Killian Mullarney (Ierland), Gerald Oreeel (Nederland), Kees Roselaar (Nederland), Frank Rozendaal (Nederland), Hadoram Shirihai (Israël), Gunter De Smet (België) en Peter Symens (België)

REDACTIEMEDEWERKERS Ruud van Dongen, Gerald Driessens, Remco Hofland, Hans van der Meulen, Peter de Rouw en Jaap Schelvis

PRODUKTIE EN LAY-OUT André van Loon en René van Rossum

ADVERTENTIES Peter Meijer (telefoon 0348-431905, fax 0348-420394)

ABONNEMENTEN De abonnementsprijs voor 1996 bedraagt: NLG 57.50 (Nederland), BEF 1250.00 (België), NLG 65.00 (overige landen binnen Europa) en NLG 70.00 (landen buiten Europa, luchtpost).

U kunt zich abonneren door het overmaken van de abonnementsprijs op girorekening 01 50 697 (Nederland), girorekening 000 1592468 19 (België) of bankrekening 54 93 30 348 van ABN•AMRO (Bilthoven), o.v.v. 'abonnement Dutch Birding'. Alle rekeningen zijn ten name van de Dutch Birding Association. Het abonnement gaat in na ontvangst van de betaling.

Dutch Birding is een tweemaandelijks tijdschrift met nummers in februari, april, juni, augustus, oktober en december. Het publiceert originele artikelen en mededelingen over morfologie, systematiek, voorkomen en verspreiding van vogels in de Benelux, Europa en elders in het Palaarctische gebied. Het publiceert tevens bijdragen over vogels in het Aziatisch-Pacifische gebied en andere gebieden.

De Nederlandse, Engelse en wetenschappelijke vogelnamen volgen: de *Lijst van Nederlandse vogels* door A B van den Berg & C A W Bosman (1996, Santpoort-Zuid); *The 'British Birds' list of English names of Western Palearctic birds* door British Birds (1993, Blunham); de door C S Roselaar samengestelde lijst in de *Geïllustreerde encyclopedie van de vogels* door C M Perrins (1991, Weert); en *Distribution and taxonomy of birds of the world* door C G Sibley & B L Monroe Jr (1990, New Haven).

Manuscripten dienen bij voorkeur op diskette te worden ingeleverd (Macintosh of MS-DOS tekstverwerkers) samen met een print van de tekst. Indien dat niet mogelijk is, behoort het manuscript te worden uitgevoerd in machineschrift met een dubbele regelafstand en een ruime marge aan beide zijden. Meer informatie hierover is verkrijgbaar bij de redactie.

Een lijst met tarieven voor de vergoeding van auteurs, fotografen en tekenaars is verkrijgbaar bij de redactie.

Dutch Birding Association

BESTUUR Gijsbert van der Bent (voorzitter, telefoon 071-4013606), Chris Quispel (secretaris, telefoon 071-5124825), Roy de Haas (penningmeester), Arnoud van den Berg en Peter Meijer

BESTUURSMEDEWERKERS Theo Admiraal, Gerald Driessens, Ron van den Enden, Hans Gebuis, Leo Heemskerk, Remco Hofland, Paul Knolle, Ger Meesters, Anja Nusse, Wim van der Schot, Kees Tiemstra en Arnold Veen

DUTCH BIRDING TRAVEL REPORT SERVICE (DBTRS) Ib Huysman, Postbus 737, 9700 AS Groningen, Nederland, telefoon 050-3145925, fax 050-3144717

Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA)

LEDEN Edward van IJzendoorn (voorzitter, 023-5391446), Karel Mauer, Jan van der Laan, Kees Roselaar, Jelle Scharringa (secretaris, 030-2532801), Hans Schekkerman, Gerard Steinhuis en Wim Wiegant (archivaris)

De CDNA is een commissie van de Dutch Birding Association en de Nederlandse Ornithologische Unie.

© 1996 Stichting Dutch Birding Association. Het copyright van de foto's en tekeningen blijft bij de fotografen en tekenaars. ISSN 0167-2878.

Drukkerij Steens Schiedam BV, Postbus 59, 3100 AB Schiedam, Nederland

**Natuurgids
Nederlandse
Antillen & Aruba**

Karel Beylevelt

**Ger Meesters
Boekproductiesuitgeverij**

Vrijheidsweg 86
2033 CE Haarlem
☎023-5336044
☎023-5350895

Karel Beylevelt
**Natuurgids Nederlandse
Antillen & Aruba**
f 39,90/BEF 795

TAXONOMY - MORPHOLOGY - DISTRIBUTION
Songbirds of Turkey

an atlas of biodiversity of Turkish passerine birds
C.S. Roselaar

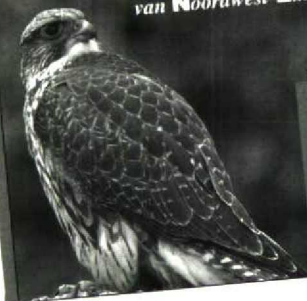
C.S. Roselaar
Songbirds of Turkey An atlas of
biodiversity of Turkish passerine birds
f 65,- /BEF 1345
(ledenprijs DB f 59,90)

DUTCH BIRDING
VOGELGIDS 5
**BUNTINGS
AND SPARROWS**

A Guide to the
Buntings and North American Sparrows

Dick Forsman
Roofvogels van Noordwest-Europa
Dutch Birding Vogelgids 2
Tweede druk f 39,90/BEF 795
(ledenprijs DB 35,-)

DUTCH BIRDING
VOGELGIDS 2
Roofvogels
van Noordwest-Europa

Clive Byers - Urban Olsson - Jon Curson
Buntings and Sparrows A Guide to the
Buntings and North American Sparrows
Dutch Birding Vogelgids 5
f 80,- /BEF 1595
(ledenprijs DB f 75,-)

DUTCH BIRDING
VOGELGIDS 6
**PITTAS, BROADBILLS
AND ASITIES**

Frank Lambert and Martin Woodcock

Frank Lambert - Martin Woodcock
Pittas, Broadbills and Asities
Dutch Birding Vogelgids 6
f 70,- /BEF 1395
(ledenprijs DB f 65,-)

SEALIFE
A Guide to the Marine Environment

Edited by
Geoffrey Waller
Printed by J. van der Vliet
Mar. Danks and Michael Birchett

Geoffrey Waller (red.)
Sealife A Guide to the
Marine Environment
f 80,- /BEF 1595

Verkrijgbaar in de boekhandel

Natuurlijk voor het beste boek naar
NATUUR en BOEK, Bankastraat 10, 2585 EN Den Haag

Mist u nog iets?

De kans is groot dat het gat in uw
uitrusting bij Bever Zwerfsport opgevuld
kan worden. Want nergens in Nederland
vindt u een groter assortiment op het
gebied van lichtgewicht kampeer-,
kano-, bergsport, wintersport-
en expeditieuitrustingen.

BEVER®
ZWERFSPORT
Outdoor Innovators

Den Haag Calandplein 4 • Rotterdam Adm. de Ruijterweg 53-55
Utrecht Balljelaan 10-12 • Arnhem Utrechtssestraat 3-5
Haarlem Zijweg 63 • Breda Wilhelminastraat 22
Apeldoorn Stationsstraat 154 • Hilversum Havenstraat 16
Amsterdam Stadhouderskade 4 • Steenwijk Woldmeentherand 11
Catalogus en informatie: 070-3883700

NATUURLIJK voor het beste boek
als eerste naar NATUUR en BOEK

NIEUW nieuwer NIEUWST:

Harrap & Quinn, TITS NUTHATCHES & TREECREEPERS	82,50
van Perlo, BIRDS of EASTERN AFRICA	47,50
Shirihai, The BIRDS of ISRAEL	185,- -
Gorman, The BIRDS of HUNGARY	62,50
BIRDS of KENYA & Northern Tanzania	115,- -
Jonsson – engelstalig in paperback	50,50

NATUUR en BOEK
Bankastraat 10
NL 2585 EN - Den Haag

tel. +31(0)70 350 56 48

voor vogelaars een begrip !!!

Birding in The Gambia

Roy de Haas & Anja Nusse

More than 560 species of birds have been recorded in The Gambia, many of which are scarce and rare western African species. Situated at a latitude between 13° and 14° N, this smallest country of Africa, in the extreme western part of the continent at the Atlantic Ocean, is bounded on three sides by Senegal. The country covers only 10 360 km² (about 1/3 of the Netherlands) and is slightly over 300 km long by 50 km at its widest point. The Gambia is named after the river Gambia which divides it in two parts and which is responsible for the fact that 30% of its territory is covered with mangroves. The population is c 1 million and the capital is Banjul, situated at the mouth of the river Gambia in the west. The Gambia is a former British colony and since its independence in 1965 the majority of visiting birders are still British. In 1994, a military coup took place and the British Ministry of Foreign Affairs advised against travelling to The Gambia. At the beginning of 1995, this advice was withdrawn but, until now, this did not result in an increase of visiting birders (and tourists) from Britain. A visa is not required (but you do need a visa for Senegal if you would like to combine The Gambia with Senegal) and the language spoken is predominantly English.

During 1995, vaccination against yellow fever and jaundice was obligatory and tablets against malaria were needed but it is strongly advised to check the actual situation when planning a trip.

The climate is subtropical and seasonal. The dry season is from October to June, when a north-easterly Saharan wind predominates. This time of year is particularly interesting for migrating and wintering raptors, waders and terns, along with many other overwintering birds from Europe and other parts of Africa. A clear blue sky and a temperature of around 25° C also provide ideal conditions for seawatching (and swimming!). The wet season (the Guinea Monsoon) is from July to September, during which south-westerly winds bring humid air. Fortunately, most of the rain falls during the night. In this season, many birds are in full summer plumage.

Transport and accommodation

The cheapest way to fly to The Gambia is with a charter from Britain (c NLG 550 for a return ticket; NLG 1 = c GBP 0.39, mean exchange rate in May 1996). Organized through Aquasun, accommodation in 1995 for a period of 15 days costed NLG 1300 per person for a comfortable bungalow or apartment (take a room with air-conditioning!). As most of the hotels and apartments are situated along the coast and because of the low numbers of tourists, there is ample opportunity to find accommodation on your own (prices varying from NLG 15-200 per room/day). Further inland, it is more difficult to find something suitable. There are no camping facilities and camping in the open is not recommended.

Since the roads are in very bad condition and petrol is hard to obtain, car hire is also not recommended. The easiest way to travel is by public transport, and near the coast travelling by bus is a cheap way to visit the most interesting places. In addition, most of the cars have yellow number plates and so are licensed as taxis. For just NLG 0.70 one can travel up to 10 km. Some knowledge of the available connections is necessary to get transferred from one place to another so it is advisable to get information about this from local people. If you are willing to pay a little more for transport, the best thing to do is to hire a car with a driver for a couple of days. This will cost c NLG 100 a day, including petrol. The driver during our trip in 1994, Wally M Faal, also acted as guide and interpreter and was well-informed about the best birding areas and birds. His address appears in the information-box at the end of this paper.

Especially along the coast, there are several 'birdguides', all of whom profess to know where to find rarities! Naturally, there are some good guides amongst them. One of the best is Lamin Sidibeh, who can show you the latest known areas for owls, nightjars and rare species as White-backed Night Heron *Gorsachius leuconotus*, Giant Kingfisher *Megaceryle maxima* and the specialities of the Abuko Nature Reserve. The cost of Lamin's services is negotiable (we paid NLG 25 for a morning). Another good guide is

42 Swallow-tailed Bee-eater / Zwaluwstaartbijeneter *Merops hirundineus*, Casino Cycle Track, Serrekunda, The Gambia, 6 March 1995 (Roy de Haas) 43 Palm-nut Vulture / Palmgier *Gypohierax angolensis*, Casino Cycle Track, Serrekunda, The Gambia, 27 February 1995 (Roy de Haas) 44 Black Egrets / Zwarte Reigers *Egretta ardesiaca*, Casino Cycle Track, Serrekunda, The Gambia, 27 February 1995 (Roy de Haas)

45 Giant Kingfisher / Afrikaanse Reuzenijsvogel *Megaceryle maxima*, Abuko, The Gambia, 24 January 1989
(Dirk de Moes)

46 Egyptian Plover / Krokodilwachter *Pluvianus aegyptius*, Parc National du Niokolo Koba, Senegal, 7 February 1989
(Dirk de Moes)

47 Swamp Alseonax / Moerasvliegenvanger *Muscicapa aquatica*, Jakhaly, The Gambia, 5 March 1995 (Roy de Haas) 48 Senegal Coucal / Senegalese Spoorkeekoek *Centropus senegalensis*, Abuko, The Gambia, 7 March 1995 (Roy de Haas) 49-50 Red-throated Bee-eaters / Roodkeelbijeneters *Merops bulocki*, Basse, The Gambia, 3 March 1995 (Roy de Haas) 51 Western Bluebill / Roodborstblauwsnavel *Spermophaga haematina*, Abuko, The Gambia, 7 March 1995 (Roy de Haas) 52 Black Egret / Zwarte Reiger *Egretta ardesiaca*, Casino Cycle Track, Serrekunda, The Gambia, 27 February 1995 (Roy de Haas)

Clive Barlow, co-leader of a professional organization, *Birds of the Gambia Co Ltd*, and so are the guides associated with his company.

Best birding areas

Abuko Nature Reserve

This is the only readily accessible riverine forest in The Gambia. Established in 1967 as a Nature Reserve, Abuko is one of the most important areas in The Gambia. It is located c 20 km southwest of Banjul. More than 260 species of birds have been recorded so far, some of which are found nowhere else in The Gambia. Since the best time for birding in hot, sunny countries are the first hours of the day, it is a pity that the opening time of the park is 08:00. A trail passes through all the habitats in the reserve. Especially the areas of water attract a wide variety of birds. Crocodile Pool is the largest pool and there is a chance of seeing Black Heron *Egretta ardesiaca*, the very scarce White-backed Night Heron, Giant Kingfisher, Black Crake *Amaurornis flavirostris* and the rare African Crake *Crecopsis egregia*.

There are good photographic opportunities. Two hides, one public and one private, are made especially for close observation and photography. The private photo hide has to be booked in advance (just write for reservations to the reserve in Lamin); we used the hide for half a day.

At least two days in Abuko are needed to increase the chance of seeing rarities as Red-thighed Sparrowhawk *Accipiter erythropus*, White-spotted Flufftail *Sarothrura pulchra*, Guinea Turaco *Tauraco persa*, Spotted Honeyguide *Indicator maculatus*, Yellow-breasted Apalis *Apalis flavida* and Western Bluebill *Spermophaga haematina*. The reserve is not only good for birds but also for reptiles (eg, Nile Crocodile, Nile Monitor and Black Cobra) and mammals (eg, Green Vervet Monkey, Western Red Colobus Monkey, Red Monkey, African Civet and Serval).

Kotu stream and ponds, Fajara Golf Course and Casino Cycle Track

Directly behind all the major coastal hotels and easily accessible by foot is a very interesting area of rice fields, oil palms, mangroves and small patches of riverine forest. One can spend days here and discover new species every day. In winter, White-backed Night Heron is possible in the mangroves near the Fajara Golf Course. Red-necked Falcon *Falco chicquera*, Long-tailed Nightjar *Caprimulgus climacurus*, Standard-winged Nightjar *Macrodipteryx longipennis* (both

nightjars occur in the dunes near Hotel Palma Rima), Swallow-tailed Bee-eater *Merops hirundineus*, four species of rollers *Coracias*, Bearded Barbet *Lybius dubius* and Vieillot's Barbet *L. vieillotii* can all be found here and observed very well. During migration, more than 20 species of waders are possible.

Tendaba

Tendaba Bush Camp (near the small village of Tendaba) is located c 150 km inland, near the river Gambia. By African standards, accommodation is rather expensive here. Normal rooms cost NLG 60 per night. They are rather basic, but the VIP-rooms have a fan. The scrub, air strip and mangroves hold some spectacular species. A boat trip can be arranged into the mangroves. After two attempts, we were lucky enough to encounter the elusive African Finfoot *Podica senegalensis* just after high tide. Goliath Heron *Ardea goliath*, White-throated Bee-eater *M. albicollis*, Mouse-brown Sunbird *Antheptes gabonicus* and Blue Flycatcher *Elminia longicauda* also occur in the mangroves. The nearby air strip is the best place in The Gambia to find Abyssinian Ground Hornbill *Bucorvus abyssinicus* and in the scrub Northern Anteater Chat *Myrmecocichla aethiops* and Cut-throat *Amadina fasciata* can be found.

Georgetown

Georgetown is situated c 250 km inland. Baobalong Camp is a nice place to stay for one or two nights. Reasonably priced (room NLG 30 per night, dinner NLG 10 per person), it can be used as a base from where to visit Jakhaly Swamp (Black Crake and Lanner Falcon *Falco biarmicus*) and the dry area on the northern bank of the river, or to take a boat trip. You also may see Beaudouin's Short-toed Eagle *Circus beaudouini*, African Hawk Eagle *Hieraaetus spilogaster*, Oriole Warbler *Hypergerus atriceps*, Swamp Alseonax *Muscicapa aquatica* and the rare and local Chestnut-crowned Sparrow Weaver *Plocepasser superciliosus*.

Basse

In the extreme east of The Gambia lies Basse, one of the easiest places in Africa to see the highly sought-after Egyptian Plover *Pluvianus aegyptius*. Between November and late January, often more than one of these 'jewels of the Nile' frequent the banks of the river near the ferry. In the scrub area, good views of Stone Partridge *Ptilopachus petrosus*, Red-throated Bee-eater

Birding in The Gambia

M bulocki and Northern Carmine Bee-eater *M nubicus* can be obtained. A cheap and clean hotel is Jem Hotel (room NLG 20 per night).

If there is still some time left, there are several good areas worth a quick check on your way back to the coast: Pirang (Black Crowned Crane *Balearica pavonina*) and Yundum (Temminck's Courser *Cursorius temminckii*, Yellow Penduline Tit *Anthoscopus parvulus* and White-fronted Black Chat *M albifrons*) make extended visits worth while. In addition, some fine patches of forest near the coast can be rewarding, as well as Barra and Essau, opposite Banjul.

The Gambia is a perfect western African country for a 14-day visit. With the forthcoming

Birds of The Gambia – a field guide by Tim Wacher, Clive Barlow and Tony Disley, there will also be a good field guide for this area.

Samenvatting

VOGELN IN GAMBIA In Gambia, een klein langgerekt land gelegen aan de westkust van Afrika en aan drie zijden omgeven door Senegal, zijn meer dan 560 vogelsoorten vastgesteld, waaronder vele van de schaarse of zeldzame West-Afrikaanse soorten. Een aantal van de beste vogelgebieden worden kort besproken, waaronder Abuko in het westen, Tendaba (150 km naar het oosten), Georgetown (250 km naar het oosten), waarvandaan Jakhaly Swamp bezocht kan worden, en Basse in het uiterste oosten van Gambia. Behalve informatie over de te verwachten vogels worden ook tips gegeven over accommodatie en transport.

Roy de Haas, *Symfoniestraat 21, 1312 ET Almere, Netherlands*
Anja Nusse, *Symfoniestraat 21, 1312 ET Almere, Netherlands*

Useful addresses

Wally M Faal (driver and birdguide), PO Box 2555, Serekunda, telephone 372103 or 465845
Lamin Sidibeh (birdguide), c/o Customs & Excise Dept, Wellington Street, Banjul, telephone 464852
Birds of the Gambia Co Ltd (Clive R Barlow, birdguide and information about accommodation),
Atlantic Hotel, PO Box 296, Banjul, telephone 228601
Palma Rima Hotel (good, strategically well-situated hotel), PMB 350, Serekunda, telephone 463380

References

Recommended trip reports (available from Dutch Birding Travel Report Service; see inside of cover)

Hendriks, H 1995. Gambia '94-'95. 24-12-1994 – 7-1-1995.
de Moes, D 1989. Senegal & Gambia, 18th January - 12th February 1989, an ornithological report.
Zwaaneveld, J 1994. A birdwatching trip to The Gambia and Senegal from February 13th until 27th 1994.

Recommended literature and field guides

Gore, M E J 1990. The birds of The Gambia: an annotated check-list. Second edition. London.
Jensen, J V & Kirkeby, J 1980. The birds of The Gambia. Aarhus.
Newman, K 1994. Birds of Southern Africa. Fourth edition. Cape.
Serle, W, Morel, G J & Hartwig, W 1992. A field guide to the birds of West Africa. Eighth edition. London.
Sidibeh, L 1994. Checklist and guide to localities. Privately published.
Ward, R 1994. A birdwatcher's guide to The Gambia. Perry.

Large numbers of Relict Gulls on Happy Island, China, in August-September 1994

Felix Heintzenberg & Jochen Dierschke

Prior to the discovery of the first breeding colony in Kazakhstan in 1969 (Auevov 1971), Relict Gull *Larus relictus* had been known as *L. melanocephalus relictus* from a single specimen collected in 1929 (for a review see Kitson 1980). Seven colonies totalling less than 4000 pairs are now known to exist, following further discoveries of breeding sites in Kazakhstan, Mongolia and China (Duff et al 1991). Nevertheless, this remains one of the most poorly known gull species. Its migration routes and wintering grounds, for example, have yet to be described.

Over the years, small numbers have been observed in autumn and winter at several sites in Hebei Province, China, and South Korea, suggesting that the wintering areas may lie somewhere in Southeast Asia (Bakewell et al 1989). Maximum counts in these regions are given in table 1.

From 30 August to 15 September 1994, we visited Happy Island (in Chinese: Kwaile Dao, 37:32 N, 118:33 E), one of several small islands in the Gulf of Bohai just off the Daqing He estuary, Hebei Province. The higher parts of the extensive tidal flats at the south-western tip of the

island were used as a high-tide roost by large numbers of waders and gulls. Amongst these were unexpectedly high numbers of Relict Gulls, which we were able to view at close range. Interestingly, up to 68 Saunders's Gulls *L. saundersi*, an even rarer species with an estimated world population of only 2000 birds (Brazil 1992), were also roosting at the same site.

On 4 August 1994, prior to our arrival, Richard Johnson and Steve Votier discovered the first Relict Gulls (72 birds) on Happy Island. This in itself was a remarkable figure but regular counts over the following weeks revealed even greater numbers, peaking at 865 individuals on 12 September, shortly before our departure (figure 1).

Birds which were just over two years old (second-summer) and adults were in moult to adult winter plumage, whereas the birds which were just over one year old had (nearly) completed the moult from first-summer to second-winter plumage. Very few first-years were observed.

The Relict Gulls were usually roosting in two main separate flocks c 500 m apart, one close to the south-western tip and the other close to the north-western edge of the tidal flats. They nor-

TABLE 1 Maximum autumn and winter counts of Relict Gull *Larus relictus* at sites in Hebei Province, China, and South Korea during 1986-95 / maximale aantallen Relictmeeuwen *Larus relictus* in najaar en winter in Hebei Provincie, China, en Zuid-Korea in de periode 1986-95

Locality	Date	Number of birds	Reference
Beidaihe Sandflats, Hebei Province, China	25 September 1986	7	Williams et al (1992)
	18 October 1987	7	Williams et al (1992)
	12-13 November 1990	7	Duff et al (1991)
	1 November 1993	8	Hannes Dörrie (pers comm)
Nakdong estuary, South Korea	January 1990	40	Duff et al (1991)
	March 1990	40	Duff et al (1991)
	4 February 1992	36	Chalmers (1992)
Happy Island, Hebei Province, China	12 September 1994	865	this paper
	23 February 1995	6	Ted Hoogendoorn (in litt)

53 Relict Gulls / Relictmeeuwen *Larus relictus*, at least one fresh second-winter, at least five moulting from second-summer to adult-winter, many others moulting from adult-summer to adult-winter, with one Black-headed Gull / Kokmeeuw *L. ridibundus* and Black-tailed Gulls / Japanese Meeuwen *L. crassirostris*, Happy Island, Hebei, China, September 1994 (Felix Heintzenberg) 54 Relict Gulls / Relictmeeuwen *Larus relictus* with Black-headed Gulls / Kokmeeuwen *L. ridibundus* and Black-tailed Gulls / Japanese Meeuwen *L. crassirostris*, Happy Island, Hebei, China, September 1994 (Felix Heintzenberg)

Large numbers of Relict Gulls on Happy Island, China, in August-September 1994

mally showed a distinct preference for the drier, sandier and more elevated areas. There was little association between them and the other gull species present, the latter choosing muddier areas to roost. Occasionally, small numbers of Black-tailed *L. crassirostris*, Vega *L. vegae* and Black-headed Gulls *L. ridibundus* roosted at the edge of the Relict Gull flocks. Compared with other gulls, a much greater proportion of birds remained active at high tide, foraging along the water edge. During our stay, we noted individuals foraging along the edges of mudflats off most parts of the islands but the majority of birds usually foraged in the vicinity of the roosts. The complete inundation of the roosting sites by unusually high tides forced most other gulls and waders to move to adjacent fishponds. In contrast, the Relict Gulls seemed unaffected by this flooding and chose to remain afloat over their regular roosting areas.

The numbers of Relict Gulls on Happy Island in August-September 1994 are by far the highest recorded to date away from the breeding grounds. It is quite possible that even more were present in the general area at the time, as considerable numbers of unidentified gulls were visible in the distance around the neighbouring

islands. Unfortunately, we had no means of transport to reach these. As regular counts between August and mid-September resulted in ever increasing figures, it is possible that the numbers continued to increase after our departure. In any case, the flocks in mid-September represented a significant proportion of the estimated world population. This site, therefore, appears to be important for this rare Eastern Palearctic gull, at least as a post-breeding moulting area.

The southern part of the Gulf of Bohai usually does not freeze in winter (Duff et al 1991), so the vicinity of Happy Island may also be an important wintering ground. The observation of 100 Relict Gulls close to a breeding site in the Ordos Desert, Inner Mongolia, China, in November 1989 (Zhang et al 1991) suggests, however, that at least a portion may winter in inland areas.

According to Zhang & He (1993), birds leave the breeding colonies between June and late August, when the last juveniles fledge. The very low proportion of first-years recorded on Happy Island up to mid-September 1994 may be caused by one or more factors, such as low breeding success that year, later departure of juveniles

FIGURE 1 Number of Relict Gulls *Larus relictus* during 11 counts on Happy Island, Hebei Province, China, between 4 August and 14 September 1994 / aantal Relictmeeuwen *Larus relictus* tijdens 11 tellingen op Happy Island, Hebei Provincie, China, tussen 4 augustus en 14 september 1994

55 Relict Gull / Relictmeeuw *Larus relictus*, fresh second-winter (outer primary not yet fully grown), Happy Island, Hebei, China, September 1994 (Felix Heintzenberg). Note greenish bill with black tip and primary pattern
 56 Relict Gulls / Relictmeeuwen *Larus relictus*, fresh second-winter (left) and adult-summer moulting to adult-winter, Happy Island, Hebei, China, September 1994 (Felix Heintzenberg) 57 Relict Gull / Relictmeeuw *Larus relictus*, second-winter, Happy Island, Hebei, China, September 1994 (Felix Heintzenberg) 58 Relict Gull / Relictmeeuw *Larus relictus*, moulting from second-summer to adult-winter, Happy Island, Hebei, China, September 1994 (Felix Heintzenberg)

from the breeding areas or different migration routes and wintering areas of this age group.

Only two previous records of second-winter Relict Gulls are known to us. Single birds considered to have been of this plumage-type were seen at Beidaihe Sandflats on 17 October 1987 (Bakewell et al 1989) and at the Luanhe estuary on 1 November 1993 (Hannes Dörrie pers comm). As the species appears superficially quite similar to Common Gull *L. canus* in this plumage (cf Kennerley 1990, 1991), it is possible that they have been overlooked in the past. A further expla-

nation for this lack of records could be a strong tendency in second-year birds to remain on their wintering grounds, which are as yet unknown.

More complete surveys in the Gulf of Bohai are required, particularly in the vicinity of Happy Island in autumn and winter, in order to establish the full importance of this region for the species.

We wish to thank Indira Banner, Jim Gillan, Richard Johnson and Steve Votier for allowing us to use their data and for their most enjoyable company on Happy Island. Mrs Xiahong Xu from the Jinshan Hotel in Beidaihe kindly organized

our trip to Happy Island and Hannes Dörrie provided details of the 1993 observation at the Luanhe estuary. Thanks to Dave Mc Adams for commenting on the paper and to Volker Dierschke for producing a final graph.

References

- Auevov, E M 1971. [Taxonomic evaluation and systematic status of *Larus relictus*.] Zool J Acad Sci Moscow 50: 235-242. [In Russian.]
- Bakewell, D N, Carey, G J, Duff, D G, Palfery, J, Parker, A & Williams, M D 1989. Observations of Relict Gulls *Larus relictus* on passage at Beidaihe, People's Republic of China. Forktail 4: 77-87.
- Brazil, M 1992. The threatened Saunders' Gull of east Asia. Birding World 5: 72-74.
- Chalmers, M 1992. Korea 1-8 February 1992. Hong Kong Bird Watching Soc Bull 143: 6-7.
- Duff, D G, Bakewell, D N & Williams, M D 1991. The Relict Gull *Larus relictus* in China and elsewhere. Forktail 6: 43-65.
- Kennerley, P R 1990. Birds new to Hong Kong. Relict Gull at Mai Po: the first record for Hong Kong. In: Picken, V B (editor), Hong Kong Bird Rep 1989, Hong Kong, pp 80-91.
- Kennerley, P R 1991. Ageing of first- and second-winter Common Gulls. In: Picken, V B (editor), Hong Kong Bird Rep 1990, Hong Kong, p 194.
- Kitson, A R 1980. *Larus relictus* a review. Bull Br Ornithol Cl 100: 178-185.
- Williams, M D, Carey G J, Duff, D G & Xu Weishu 1992. Autumn bird migration at Beidaihe, China, 1986-1990. Forktail 7: 3-55.
- Zhang Yin-Sun, Liu Chang-Jiang, Tian Lu & Bu He 1991. Recent records of the Relict Gull *Larus relictus* in western Nei Mongol autonomous region, China. Forktail 6: 66-67.
- Zhang Yin-Sun & He Fen-Qi 1993. A study of the breeding of the Relict Gull *Larus relictus* in Ordos, Inner Mongolia, China. Forktail 8: 125-132.

Felix Heintzenberg, Claudiusring 10 g, 23566 Lübeck, Germany
Jochen Dierschke, G-A Richter Weg 5, 37077 Göttingen, Germany

Kleine Topper in Zeeland in winter en voorjaar 1994/95

Jan Goedbloed & Rob Sponselee

Op 21 november 1994 ontdekte Jan Goedbloed om 15:30 in de vest van Veere, Walcheren, Zeeland, een duikeend die kenmerken vertoonde van een mannetje Kleine Topper *Aythya affinis*. De vogel zwom in een groep met enige 100en Kuifeenden *A fuligula* en enkele 10-tallen Tafeleenden *A ferina*. Omdat hybriden van duikeenden sterk op een Kleine Topper kunnen lijken, was voorzichtigheid geboden, temeer omdat kort tevoren een hybride Kuifeend x Tafeleend in de nabijgelegen Veerse Kreken was gesignaleerd. Een doorslaggevend kenmerk, de vleugeltekening, werd helaas niet waargenomen, zodat de determinatie niet voor 100% kon worden afgerond. De kenmerken die wél werden waargenomen, zoals een paarse gloed op de kop, gele iris, egaal blauwgrijze snavel met kleine zwarte nagel, bultje op het achter-

hoofd en golflijntjes op de mantel, waren echter overtuigend genoeg om andere Walcherse vogelaars te waarschuwen. Na 21 november werd er bijna dagelijks gezocht. De eend werd weliswaar nog twee keer gezien, maar op grote afstand en onder slechte lichtomstandigheden.

Op 2 december vond Rob Sponselee rond 12:30 de vogel op dezelfde plek terug. Het was rustig en zonnig weer en alle bovengenoemde kenmerken konden worden waargenomen terwijl de vogel zwom en dook op een afstand van c 50 m. RS zag bovendien dat de witte baan op de armpennen abrupt overging in grijs op de handpennen. Telefonisch werden enkele vogelaars gewaarschuwd. De eersten die arriveerden waren Floor Arts, Peter Meininger, Richard Witte, Pim Wolf en Mark Zekhuis. Zij konden de determinatie bevestigen; PW slaagde er bovendien in

59-60 Kleine Topper / Lesser Scaup *Aythya affinis*, mannetje, Veere, Zeeland, 11 december 1994 (Arnoud B van den Berg) 61 Kleine Topper / Lesser Scaup *Aythya affinis*, mannetje, Veere, Zeeland, december 1994 (Max Berlijn)
62 Kleine Topper / Lesser Scaup *Aythya affinis*, mannetje, Veere, Zeeland, 1 april 1995 (Eric Koops)

het kenmerkende vleugelpatroon op video vast te leggen. Vervolgens werd de aanwezigheid van de vogel per semafoon en vogellijn bekendgemaakt. In het weekend daarna konden enkele 100en vogelaars de Kleine Topper bekijken.

Van 3 december 1994 tot en met 13 januari 1995 werd de Kleine Topper regelmatig waargenomen op dezelfde plaats of in de nabijgelegen Veerse Kreeken, steeds samen met Kuif- en Tafel-eenden. Op de momenten dat de vogel niet werd waargenomen verbleef deze waarschijnlijk op het Veerse Meer. Door de uitgestrektheid van dit meer leverden zoekacties hier niets op. Op 14 januari werd de vogel ondanks vele zoekenden niet meer bij Veere aangetroffen. Daarom leidt het geen twijfel dat de vogel die op 14 en 15

januari werd gezien tussen Kuifeenden in het Kanaal door Walcheren in Middelburg, Zeeland, dezelfde Kleine Topper betrof. Daarna is de vogel nog gezien op 20 januari en 5 februari in de Domburgse Watergang aan de Elzenlaan te Middelburg. Van 26 maart tot in de eerste week van mei is de vogel weer regelmatig in de vest van Veere of de Veerse Kreeken waargenomen.

Op 27 mei dook vermoedelijk dezelfde vogel op op de bezinkvijver bij Sas-van-Gent, Zeeuws-Vlaanderen, Zeeland. De vogel was ongeringd en werd hier voor het laatst op 21 juni gemeld (Alain Kind pers meded). Deze waarneming is onlangs bij de CDNA ingediend (Gerald Driessens in litt).

Beschrijving

De beschrijving is gebaseerd op veldnotities van Jan Goedbloed en Rob Sponselee (december) en van Gerald Driessens (eind mei), notities en foto's van Arnoud van den Berg en Max Berlijn (december) en van Carl Derks en Eric Koops (april) en video-opnamen door Pim Wolf (december).

GROOTTE & BOUW Duikeend, in directe vergelijking even groot als of iets kleiner dan Kuifeend. Postuur iets slanker dan Kuifeend. Kop smaller en hoger dan bij Kuifeend, met duidelijk 'bultje' op achterhoofd. Snavel iets slanker dan van Kuifeend, in verhouding tot kop iets langer lijkend dan bij Kuifeend. 'Vriendelijker' gezichtsuitdrukking dan Kuifeend. Staart meestal opgericht als bij Kuifeend, maar iets langer.

KOP Geheel zwart met meestal paarse gloed, onder bepaalde lichtomstandigheden soms met groene gloed, contrasterend met gele iris.

BOVENDELEN Mantel, schouder en dekveren van afstand vuilwit lijkend, van dichtbij wit met regelmatige grijszwarte golflintjes ('vermiculations'), naar achteren toe dichter op elkaar. Bovenstaartdekveren donkerbruin.

ONDERDELEN Borst en voorste deel van flank zwart, rest van flank vuilwit, net als mantel met golflintjes; laatste echter duidelijk minder en lichter grijs dan op mantel en daardoor alleen van zeer dichtbij zichtbaar. Bovendien op beide flanken enkele bruine vlekken. Anaalstreek scherp afgescheiden bruin. Onderstaartdekveren vuil bruinig wit met enkele donkere vlekjes.

VLEUGEL Donkergrijsbruin met opvallende witte baan op armpennen, abrupt overgaand in grijs op handpennen. Tertiaals donkerbruin.

STAART Zwart.

NAAKTE DELEN Iris geel. Snavel egaal lichtblauwachtig grijs met kleine zwarte nagel, slechts in zeer geringe mate uitlopend op snavelrand. Dit laatste alleen van dichtbij en in vooraanzicht te zien. Poot grijs.

GEDRAG Vogel zowel actief duikend als in rust waargenomen, meestal aan rand van groep duikeenden. Duikgedrag wat sierlijker dan dat van Kuifeend, met 'sprongetje'. Bij geringe verontrusting zich samen met andere duikeenden terugtrekkend in midden van water. Bij ernstigere verstoring met andere duikeenden richting Veerse Meer vliegend.

Determinatie

Bij de determinatie is gebruik gemaakt van Peterson (1947), Palmer (1976), Madge & Burn (1988), Harris et al (1989), Lewington et al (1991) en Jonsson (1994).

De belangrijkste verschillen tussen een mannetje Kleine Topper en Topper *A marila* zijn de iets geringere grootte, het kopprofiel met duidelijk 'bultje' op het achterhoofd en de donkerder grijze indruk van de mantel, veroorzaakt door grijze golflintjes die talrijker en donkerder grijs

zijn dan bij Topper. Naar de tertiaals toe worden deze golflintjes donkerder en staan ze dichter bij elkaar, wat een donkerdere totaalindruk geeft. Van dichtbij en onder goede lichtomstandigheden is de paarszwarte kleur van de kop een belangrijk verschil, hoewel deze soms bij bepaalde lichtval een groene glans kan hebben. Verder heeft Kleine Topper in tegenstelling tot Topper ook op de flank golflintjes, hoewel minder en lichter grijs dan op de mantel. Kleine Topper heeft een vleugelstreep die wit op de armpennen en grijs op de handpennen is, terwijl zowel Topper als Kuifeend een geheel witte vleugelstreep hebben. Bij Kleine Topper is het zwart op de snavel (vrijwel) beperkt tot de nagel, bij Topper loopt het zwart uit aan weerszijden van de nagel.

Verder is verwarring mogelijk met hybriden, die vaak niet lijken op één van beide ouders of een mengeling van beide, maar op een verwante derde soort. In dit geval moeten met name hybriden van wat Madge & Burn (1988) het 'Kleine Topper-type' noemen – meestal Kuif- x Tafeleend of Kuifeend x Topper – worden uitgesloten. De hybriden van het 'Kleine Topper-type' lijken een egaal grijze mantel te hebben, veroorzaakt door zeer fijne golflintjes. Het kopprofiel is nooit vanaf de snavel steil oplopend tot op het 'bultje' op het achterhoofd, maar rond met een lange, soms meer kuifachtige bobbel. Verder heeft de snavel een brede zwarte punt met daaromheen een lichte band en aan de basis een donkere band. Een hybride Kuif- x Tafeleend heeft een geheel grijze vleugelstreep en kan een oranje of rode iris hebben (Madge & Burn 1988). Een hybride Kuifeend x Topper heeft een geheel witte vleugelstreep (Harris et al 1989). De hybride Kuif- x Tafeleend van het 'Kleine Topper-type' die bijna de gehele periode in Veere aanwezig was, kon soms zij aan zij met de 'echte' Kleine Topper vergeleken worden, waarbij onder meer de egaal grijze bovendelen, de aanzet voor een kuifje en de meer oranjeachtige iris van de hybride opvielen.

In gevangenschap zijn kruisingen van of met nog andere, meer exotische soorten mogelijk. Madge & Burn (1988) vermelden dat hybriden Kleine Topper x Topper in de natuur nooit zijn gezien, maar Peterson (1947) suggereerde reeds dat beide soorten hybridiseren. Bovendien is recent in Newfoundland, Canada, hybridisatie tussen deze soorten vastgesteld (Br Birds 85: 376, 1992).

Het mannetje Kleine Topper van Veere was waarschijnlijk een eerste-winter vanwege de

KLEINE TOPPEREEND

AYTHYA AFFINIS

1ste zom ♂

28 mei 1995

BERIKINGSPUTEN - SAS VAN GENT - ZUI - NL.

BOYS P.

ZELFS 10x40 - KOUA TSN 1 20 x 40 X - ZON IN RUCH CA. 150 M

411

ZELFS: G. DRIESENS

SLEDS IN GEZELSCHAP VAN 1 ♂ & 2 ♀ KOTPEEND

ZWOM KEERT LANGDURIG MET
KROMMEREN PLATGELED,
ROETERHOEFD MARKT DAN ZEER
HEKIGE INDWIK

GEEST DOUPE INDWIK, ENKEL BRUINE,
(DOES GESLETEN) TERTIJS EN KWAPPEN MEN
WUZEN OP IMMATURE LEETJSE

KOP ALLENZEND ORNAMENTIEN

BORST DOF ALLENZEND ZWART

FRANKEN LIJKEN ZWART WIT, ENKEL
OP BOVENSTE RIJ MOEGLIJK 1 GRIZEL
VEERDE OP RECHTERKANT, MAAR
HEKIGER WEN ZEKERHEID

MANTEL EN SCHOUDEKLEVEN
WITELIJS MET ZWARTE
VERTICULARE DIE BREDER
WORDEN MAAR DE AZMERERE SCHOUDEKLEVEN.
REST LICHOEM ZWART

SWINGEL OUDW
MET WITTE
DISTROEL OEDERDE..
HARKE ZWART
IRIS LICHTGEEL
POEF GRIZIG.

VLEUGELSAARLEN ENKEL WIT OP PAMPENWEN

KOP EN NEK
TIJRENS BATS:
ZEER SLANK
HEVE KLEW OUDWENS

FIGUUR 1 Kleine Topper / Lesser Scaup *Aythya affinis*, mannetje, Sas-van-Gent, Zeeland, 28 mei 1995 (Gerald Driessens)

bruine vlekken op de flank, vuilwitte onderstaartdekveren en bruine anaalstreek, en is als zodanig door de CDNA aanvaard. Adulte mannetjes hebben (na het eclipskleed) geen bruine vlekjes op de flanken en bovendien een compleet zwarte anaalstreek en achterflank en zwarte onderstaartdekveren. Op 1 april 1995 had de vogel nog steeds enige witte vlekjes op de verder zwarte onderstaartdekveren maar zag er toen verder 'adult' uit (Enno Ebels pers meded). Eind mei zag de vogel er volledig 'adult' uit (Gerald Driessens pers meded; figuur 1). Paul Lehman uit de VS (in litt) durft na bestudering van diverse foto's van de Kleine Topper van Veere geen ferm oordeel over de leeftijd te geven. Naar zijn mening is de vogel in december ongebruikelijk ver uitgekleurd voor een eerste-winter en lijkt de vogel meer op een adult. Adulte vogels kunnen tot ver in de winter sporen van het eclipskleed behouden, zoals bruine tekening op de flanken. Met name het wit op de onderstaartdekveren pleit echter wel voor een eerste-winter. Gezien de vaak onderschatte problemen bij het op leeftijd brengen van *Aythya*-eenden lijkt het verstandig de leeftijd van de vogel van Veere als niet 100% zeker te beschouwen.

Voorkomen en verspreiding

De Kleine Topper is een zeer algemene broedvogel van zoetwatermeren in Noord-Amerika, van Centraal-Alaska in het noordwesten en de Hudsonbaai in het noordoosten tot de lijn Washington, Idaho, Nebraska, Iowa en, via de Grote Meren recent uitgebreid, Newfoundland, in het zuiden (Madge & Burn 1988, Holian & Fortey 1992). De soort verlaat de broedgebieden in september-oktober en trekt dan naar de kustgebieden met een meer gematigd klimaat van British Columbia aan de westkust en New Jersey aan de oostkust, zuidelijk tot aan Mexico en de Caraïbische eilanden. Dwaalgasten zijn zuidelijk vastgesteld tot in Ecuador, Venezuela, Trinidad en Suriname (Madge & Burn 1988); noordelijk is de soort als dwaalgast gemeld uit Groenland, in maart 1985 (Lewington et al 1991).

Tot en met begin 1996 zijn c 27 West-Palearticke waarnemingen bekend van c 25 mannetjes en een of twee vrouwtjes. Sinds het eerste geval in 1987 is sprake van een spectaculaire toename van het aantal gevallen. Het tweede geval voor Nederland volgde al snel op het eerste; op 13 januari 1996 namen Ruud van Dongen en Jaap Eerdmans gedurende c 1 uur een mannetje waar bij Lelystad-Haven, Flevoland. Het eerste geval voor België volgde ruim

een maand later in de Gentse kanaalzone, Oost-Vlaanderen.

Een aantal waarnemingen (*) is nog niet aanvaard door de desbetreffende dwaalgastencommissie.

- 1 Engeland: Chasewater, Staffordshire, eerste-zomer mannetje, 17 maart tot 26 april 1987 (Holian & Fortey 1992).
- 2 Noord-Ierland: Down en Armagh, adult mannetje, 13 februari tot 12 maart 1988. Deze vogel keerde sindsdien elke winter terug naar dezelfde locaties en bleef tot in het daaropvolgende voorjaar; de laatste waarneming was op 7 april 1994 (Birding World 6: 62, 1993; Rogers & Rarities Committee 1991, 1992, 1994; van den Berg 1994).
- 3 Engeland: Lound, Nottinghamshire, adult mannetje, 8-23 april 1990 (Rogers & Rarities Committee 1991).
- 4 Schotland: Milton Loch en Auchenreoch Loch, Dumfries & Galloway, adult mannetje, 29 december 1990 tot 25 januari 1991 (Hesketh & Cooper 1991, Rogers & Rarities Committee 1992).
- 5 Spanje: Ensenada de la Insua, La Coruña, mannetje, 12 januari tot 23 maart 1991 (Gantlett 1992, de Juana et al 1993).
- 6 * Canarische Eilanden: Roquito del Fraile, Tenerife, vrouwtje, 28 november 1991 tot 10 maart 1992 (Birding World 7, 468, 1994; Gantlett 1995; cf Clarke et al 1995).
- 7 Frankrijk: Pont-de-Gau, Camargue, Bouches-du-Rhône, adult mannetje, 9 februari 1992 (Gauthier-Clerc 1996).
- 8 Engeland: Poole Harbour en Littlesea, Dorset, eerste-winter mannetje, 28 november tot 11 december 1992 (Rogers & Rarities Committee 1993).
- 9 Zwitserland: Vevey, Genfer See, adult mannetje, 21 januari tot 21 februari 1993, 30 januari tot 18 maart 1994, 10 februari tot 20 maart 1995, 5 januari 1996 (van den Berg 1993, plaat 45, 1993; Birding World 6: 99, 1993; 7: 26, 1994; 9: 23, 1996; van den Berg & Sangster 1995; Maumary & Volet 1995). Door de Zwitserse dwaalgastencommissie zijn deze waarnemingen op de D-lijst geplaatst ('onzekere herkomst').
- 10 Engeland: Rutland Water, Leicestershire, mannetje 14-17 februari 1993 (Rogers & Rarities Committee 1994; Birding World 6: 62, 1993).
- 11 Schotland: Loch of Spiggie, Shetland, eerste-jaars mannetje, 9-13 mei 1993 (Mellor 1993, Rogers & Rarities Committee 1994).
- 12 * Frankrijk: La Capelière, Camargue, Bouches-du-Rhône, adult mannetje, 20 november tot 11 december 1993 (van den Berg 1994); 20-24 november 1994 (Gauthier-Clerc 1996); 12-19 februari 1996 (Yves Kaizer pers meded; van den Berg & Sangster 1996, plaat 26). Dit kan de terugkerende vogel van 1992 (waarneming 7) betreffen.
- 13 Zweden: Getterön, Halland, adult mannetje, 17 mei 1994 (van den Berg & Sangster 1995,

- Cederroth 1995, Nord 1995).
- 14 Engeland: Lechlade, Gloucestershire, mannetje, 10 november tot 28 december 1994 (Rogers & Rarities Committee 1995, plaat 150-151).
  - 15 Canarische Eilanden: Roquito del Fraile, Tenerife, vrouwtje, 17 november 1994 tot 12 maart 1995; 19 november 1995 tot midden maart 1996 (Birding World 7: 467-468, 1994; van den Berg 1994, van den Berg & Sangster 1995, Clarke et al 1995; Birding World 9: 92, 1996). Dit betreft mogelijk hetzelfde exemplaar als in 1991-92 (waarneming 6). In februari 1996 was deze vogel vergezeld van een mannetje (waarneming 22).
  - 16 Nederland: Veere en Middelburg, Zeeland, mannetje, 21 november 1994 tot 13 januari 1995 bij Veere, 14 januari tot 5 februari bij Middelburg, 26 maart tot 3 mei 1995 bij Veere; * Sas-van-Gent, Zeeland, mannetje, 27 mei tot 21 juni 1995.
  - 17 Engeland: Pine Lake en Dockacres Gravel-pit, Lancashire, eerste-winter mannetje, 18-31 december 1994 en * 5-18 april 1995 (van den Berg & Sangster 1995, Rogers & Rarities Committee 1995).
  - 18 * Engeland: Barton-upon-Humber, Humberside, eerste-winter mannetje, 13-16 februari 1995 (Birding World 8: 45, 123, 1995; van den Berg & Sangster 1995).
  - 19 * Noord-Ierland: Washing Bay, Lough Neagh, Tyrone, mannetje, 25-26 maart 1995 (Birding World 8: 83, 1995).
  - 20 * Nederland: Lelystad-Haven, Flevoland, 13 januari 1996, mannetje (Eerdmans & van Dongen 1996, plaat 41).
  - 21 * Schotland: St John's Loch, Highland, mannetje, 1 februari tot 10 maart 1996 (Birding World 9: 44, 84, 1996).
  - 22 * Canarische Eilanden: Roquito del Fraile, Tenerife, mannetje, eind november tot midden maart 1996 (Birding World 9: 92, 1996). Deze vogel was vergezeld van het terugkerende vrouwtje uit 1994-95 (waarneming 15) en van drie Ringsnaveleenden *A collaris*.
  - 23 * België: Gentse kanaalzone, Sint-Kruis-Winkel, Oost-Vlaanderen, eerste-winter mannetje, 15-25 februari 1996 (Driessens 1996; Birding World 9: 49, 1996, Dutch Birding 18: 104, plaat 102, 1996).
  - 24 * Ierland: Lough Gill, Kerry, mannetje, 22-23 maart 1996 (Birding World 9: 84, 1996).
  - 25 * Engeland: Tyttenhanger Gravel Pits, St Albans, Hertfordshire, adult mannetje, 7-18 april 1996 (Richard Millington in litt; Dutch Birding 18: 94, plaat 82, 1996).
  - 26 * Engeland: Kingsmill Reservoir, Sutton-in-Ashfield, Nottinghamshire, eerste-zomer mannetje, 15 april 1996 (Richard Millington in litt).
  - 27 * Engeland: Anglers Country Park, Wakefield, South Yorkshire, eerste-zomer mannetje, 15 tot ten minste 21 april 1996 (Richard Millington in litt).

Herkomst

Kort na de ontdekking van de Kleine Topper bij

Veere werd uit kringen van watervogelhouders vernomen dat de afgelopen jaren meerdere ongeringde Kleine Toppers ontsnapt zouden zijn uit de collectie van een kweker te Kamperland, Zeeland, op slechts 6 km van Veere. In eerste instantie werd (ook door ons) hieruit de conclusie getrokken dat het in dit geval waarschijnlijk om een ontsnapt exemplaar zou gaan. Max Berlijn nam hiermee echter geen genoegen en bezocht de collectie in Kamperland op 21 december. Aanwezig waren twee adulte mannetjes en twee adulte vrouwtjes, geringd en geleeuwikt. De mannetjes waren volledig uitgekleurd, zonder spoor van bruin op de flanken (Max Berlijn pers meded). De kweker deelde MB op 27 december 1994 telefonisch mee dat in 1994 één adult mannetje Kleine Topper bij hem ontsnapt was, dat aanvankelijk regelmatig terugkeerde om gevoerd te worden (en daarbij zeer tam was) maar later niet meer gezien werd. Op grond van het uiterlijk van de Kleine Topper van Veere en de grote kans dat het een eerste-winter vogel betrof, lijkt het onwaarschijnlijk dat de vogel van Veere uit deze collectie afkomstig was, een mening die door de CDNA gedeeld is. Aan verenkleed en gedrag waren geen aanwijzingen te zien voor een herkomst uit gevangenschap.

Gezien het feit dat in Nederland in 1994 waarschijnlijk 200-300 Kleine Toppers in gevangenschap werden gehouden (Piet Maas pers meded) en deze soort relatief gemakkelijk in gevangenschap tot broeden komt, ligt het in de lijn der verwachting dat ontsnapte exemplaren in Nederland en Europa zullen voorkomen. In gevangenschap gehouden exemplaren hoeven niet voorzien te zijn van een ring (van der Laar et al 1994). Daardoor zal de herkomst van ongeringde exemplaren nooit met 100% zekerheid kunnen worden vastgesteld. Overigens moet aan al dan niet 'wild' gedrag geen al te grote betekenis worden gehecht, aangezien de Kleine Topper in Noord-Amerika algemeen voorkomt in parkvijvers in grote steden, waar de vogels zo vertrouwelijk kunnen zijn dat ze uit de hand eten. De soort moet echter zeer wel in staat worden geacht de oversteek van Amerika naar Europa op eigen kracht af te leggen.

Dankzegging

Dank aan Max Berlijn voor zijn beschrijving, foto's en aanvullende informatie, aan Carl Derks voor het lenen van zijn dia's, aan Gerald Driessens voor zijn beschrijving van de vogel te Sas-van-Gent, aan Paul Lehman voor zijn informatie over de leeftijd van de vogel, aan Peter Meinin-

ger voor literatuurgegevens en aan Pim Wolf voor literatuurgegevens en de video-opname.

Summary

LESSER SCAUP IN ZEELAND IN WINTER AND SPRING 1994/95
A male Lesser Scaup *Aythya affinis* was present from 21 November 1994 until 13 January 1995 near Veere, Zeeland, from 14 January until 5 February near Middelburg, Zeeland, again near Veere from 26 March until 3 May and then near Sas-van-Gent, Zeeland, from 27 May to 21 June. This is the first record of this species for the Netherlands. The bird was identified by the head profile, the vermiculations on mantle and flanks and the wing-stripe being white on the secondaries and grey on the primaries.

The bird was probably a first-winter because of the brownish flanks and white spots on the undertail-coverts (still present in April) but this ageing is considered not to be 100% reliable. Identification problems in relation to Scaup *A. marila* and *Aythya*-hybrids are briefly discussed and a review of all known records (c 27, concerning c 25 males and one or two females) of this species in the Western Palearctic is presented.

Verwijzingen

- van den Berg, A B 1993-95. WP reports. Dutch Birding 15: 82-90; 16: 31-26, 77-83, 157-166, 248-256; 17: 26-31.
van den Berg, A B & Sangster, G 1995-96. WP reports. Dutch Birding 17: 76-80, 118-124; 213-219; 18: 39.
Cederroth, C 1995. Sällsynta fåglar i Sverige 1994 – rapport från SOF:s raritetskommitté. Vår Fågelvärld Suppl 22: 125-147.
Clarke, T, Gutiérrez, J A L & King, J 1995. The Lesser Scaup on the Canary Islands: the first female for the Western Palearctic. Birding World 8: 52-55.
Driessens, G 1996. DB Actueel: Kleine Topper: nieuw voor België. Dutch Birding 18: 52.
Eerdmans, J D & van Dongen, R M 1996. DB Actueel: Kleine Topper bij Lelystad-Haven. Dutch Birding 18: 52.
Gantlett, S 1992. The Western Palearctic year: 1991.

- Birding World 5: 24-31.
Gauthier-Clerc, M 1996. Première mention du Fuligule à tête noire *Aythya affinis* en France. Ornithos 3: 43-45.
Harris, A, Tucker, L & Vinicombe, K 1991. Vogeldeterminatie. Handboek voor het identificeren van vogels. Baarn.
Hesketh, R & Cooper, S 1991. Lesser Scaup in Dumfries & Galloway. Birding World 4: 29.
Holian, J J & Fortey, J E 1992. Lesser Scaup: new to the Western Palearctic. Br Birds 5: 70-376.
Jonsson, L 1994. Vogels van Europa, Noord-Afrika en het Midden-Oosten. Baarn.
de Juana, E & Comité Ibérico de Rarezas de la SEO 1993. Observaciones homologadas de avas raras en España y Portugal. Informe de 1991. Ardeola 40: 177-192.
van der Laar, B, Maas, P A, Vossen, P & van den Berg, A B 1994. Geese and ducks in captivity in the Netherlands in 1991. Dutch Birding 16: 148-149.
Lewington, I, Alström, P & Colston, P 1991. A field guide to the rare birds of Britain and Europe. Londen.
Madge, S & Burn, H 1988. Wildfowl: an identification guide to the ducks, geese and swans of the world. Londen.
Maumary, L & Volet, B 1995. Oiseaux rares et observations inhabituelles en Suisse en 1993. Rapport de la Commission de l'avifaune Suisse (CAvS). Nos Oiseaux 43: 95-112.
Mellor, M 1993. The Lesser Scaup in Shetland. Birding World 6: 180.
Nord, M 1995. Mindre bergand *Aythya affinis* Getterön 17 maj 1994. Vår Fågelvärld Suppl 22: 148-149.
Palmer, R S 1976. Handbook of North American birds 3. Waterfowl. New Haven.
Peterson, R T 1947. A field guide to the birds of eastern and central North America. Boston.
Rogers, M J & Rarities Committee 1991-95. Report on rare birds in Great Britain in 1990-94. Br Birds 84: 449-505; 85: 507-554; 86: 447-540; 87: 503-571; 88: 493-558.

Jan Goedbloed, Jacob Catsweg 6, 4364 TE Grijpskerke, Nederland
Rob Sponselee, Anjelierenlaan 64, 4382 PZ Vlissingen, Nederland

Bruinkopgors bij Sint Philipsland in juni 1995

Op 2 juni 1995 om 08:30 vertrokken enkele vogeltellers van het Rijksinstituut voor Kust en Zee (RIKZ) en van de Stichting het Zeeuwse Landschap in een bootje uit het Benedensas bij De Heen, Noord-Brabant. Het doel van de tocht was het uitvoeren van een broedvogelinventarisatie op de langs de Philipsdam gelegen eiland-

jes in het Volkerakmeer, Zeeland. Om 08:40 zou volgens afspraak Chiel Jacobusse aan boord gaan op het uiterste puntje van de 3 km lange strekdam, gelegen tussen het Schelde-Rijnkanaal en de Slikken van de Heen West, Sint Philipsland, Zeeland. Nog op de oever staand, deelde hij mede zojuist een hem onbekende gors te hebben gezien. Peter Meininger wist de schipper te bewegen 'één minuut' te wachten, en ging, gewapend met camera, aan land. De overige voge-

laars bleven in de boot... De bewuste vogel werd snel teruggevonden, door PM herkend als mannetje Bruinkopgors *Emberiza bruniceps* en in grote haast gefotografeerd. Na drie minuten werd de boottocht voortgezet. Toen de telling om 15:00 voltooid was bleek de vogel gelukkig nog aanwezig. Binnen 10 minuten werden door PM meer foto's gemaakt en een korte beschrijving opgesteld. Nu werd de vogel ook gezien door Cor Berrevoets, Rob Strucker en Arnold van der Wees. Na overleg met de beheerder van de Slikken van de Heen, het Zeeuwse Landschap, over eventuele problemen met toestromende belangstellenden, werd de waarneming om 16:15 ingesproken op de Dutch Birding-vogel-lijn. Die avond (tot 22:15) konden c 50 toegesnelde vogelaars de vogel goed bekijken, na de 3 km over de strekdam soms rennend te hebben afgelegd. De volgende ochtend bleek de vogel niet meer aanwezig.

De beschrijving is gebaseerd op aantekeningen van Enno Ebels en PM en op foto's van PM.

GROOTTE & POSTUUR Grote en forse gors met lange staart en stevige snavel, met vrij sterk gekromde boven-snavel.

KOP Kruin, achterkop en oorstreek geelbruin, met verspreide lichtgrijze of geelachtige veerrandjes. Achter oog vage lichte wenkbrauwstreep zichtbaar. Vage lichtere mondstreep, iets lichter dan kruin. Gedeelte rond oog donkerst bruin getekend. Smalle lichte oogring. Bruin van kop in nek geleidelijk overgaand in olijfgrijze mantel.

BOVENDELEN Mantel, schouders en rug vrij licht olijfgrijs tot olijfbruin met 4-6 donkere lengtebanen op mantel, gevormd door donkere lengtestreepjes op veren. Nek iets lichter dan mantel, meer olijfgel en (waarschijnlijk) ongestreept. Stuit geel, contrasterend met donkere staart.

ONDERDELEN Geel, van borst tot onderstaartdekveren. Gele kleur meest intens op onderstaartdekveren. Bovenborst warmbruin, aansluitend bij bruine kin en keel; vorm van bruine vlek vergelijkbaar met zwarte 'bef' van Rietgors *E schoeniclus*. Bruine 'bef' onderbroken door vage lichtere 'halsketting', ongeveer ter hoogte van overgang keel naar bovenborst, 'halsketting' duidelijkst bij vogel in rust. Alerte vogel op deze plaats bij strekken van hals lichte vlekken aan beide zijden van hals tonend.

VLEUGEL Druk getekend, voornamelijk bruinachtig grijs. Handpennen donker grijs met lichte zoom. Tertiairs bruin met donkergrijs tot zwart centrum. Dekveren bruin met donker, bijna zwart centrum en lichte toppen. Centra donkerst aan bovenste zichtbare (= middelste?) dekveren. Twee lichte vleugelstrepen, bovenste (aan middelste dekveren) lichter en geelwit, onderste beigebruin.

STAART Bovenstaart zeer donker bruinzwart, geen wit

aan buitenste (of andere) pennen. Onderstaart donker. NAAKTE DELEN Oog donker. Snavel donker hoornkleurig, vooral basis van ondersnavel lichter. Snavel donkerst langs snijrand. Poot bleek vleeskleurig, ongeringd.

GELUID Enigszins Ortolaan *E hortulana*-achtig blup blup (Eus van der Burg) of vrij luid Huismus *Passer domesticus*-achtig (PM).

GEDRAG Meestal foeragerend op grond, tegelpad, asfalt of met vrij hoge kruiden en gras begroeid dijk-talud. Mogelijk foeragerend op zeer massaal aanwezige vedermuggen Chironomidae. Op grond te benaderen tot minimaal 10 m; bij dichtere nadering wegvliegend, meestal roepend, naar paal of top van lage wilg. Zittend in boompje voorzichtig benaderbaar tot c 5 m. Regelmatig foerageren spontaan onderbrekend en naar struiken vliegend en daar in top of middengedeelte zittend.

De beschreven kenmerken sluiten iedere determinatie anders dan mannetje Bruinkopgors uit (cf Lewington et al 1991, Byers et al 1995). Het kleed van eerstejaars mannetjes is volgens Lewington et al (1991) identiek aan dat van volwassen mannetjes. Cramp & Perrins (1994) vermelden echter dat wellicht enkele eerstejaars vogels herkend kunnen worden aan minder uitgebreid bruin op kop en borst, maar ook dat de rui zeer variabel is. Volgens Svensson (1992) hebben Bruinkopgors en Zwartkopgors *E melanocephala* grotendeels dezelfde ruistrategie en ruitijden. Millington (1995) komt aan de hand van Zwartkopgorzen in voorjaar 1995 in Groot-Brittannië tot de conclusie dat eerste-zomer mannetjes konden worden herkend aan een behoorlijke hoeveelheid lichte veerrandjes op de kop. Dit is naar zijn mening een goed leeftijdskenmerk in het voorjaar: adulte zullen eerder in de winter ruien dan eerste-winter mannetjes zodat deze laatste in het voorjaar nog niet 'geheel uitgekleurd zijn' omdat de veerrandjes van de verse veren nog niet weggesleten zijn. Als dit ook opgaat voor Bruinkopgorzen, moet de vogel van Sint Philipsland een eerste-zomer zijn geweest.

De Bruinkopgors is een uitgesproken trekvogel, die broedt in Centraal-Azië en vooral in India overwintert (Cramp & Perrins 1994). De meest westelijke broedgebieden bevinden zich in Kazachstan, waar gedurende deze eeuw een westwaartse uitbreiding van het areaal heeft plaatsgevonden. De voorjaarstrek begint in maart, maar de meest noordelijke broedgebieden in Kazachstan worden pas vanaf midden-mei bereikt (Korelov et al 1974).

Waarnemingen in Noord- en West-Europa worden vaak toegeschreven aan ontsnapte kooivogels en daarom meestal niet gepubliceerd.

Sinds het eind van de jaren 1940, maar vermoedelijk al veel eerder (cf Brouwer 1935, 1936, Hudson 1967, White 1967) werden grote aantallen Bruinkopgorzen geïmporteerd in West-Europa, onder meer in België, Groot-Brittannië en Nederland. In Groot-Brittannië werden bijvoorbeeld in 1988 800 Bruinkopgorzen geïmporteerd en in 1990 132 (Clement & Gantlett 1993). Het gaat meestal om mannetjes, die kort voor de voorjaarsstrek in India worden gevangen (Ferguson-Lees 1967). Er zijn veel waarnemingen bekend uit Groot-Brittannië en Ierland; na de eerste in 1931 werden tot en met 1990 zeker 291 waarnemingen verricht (Evans 1994). Hier worden waarnemingen van de Bruinkopgors sinds 1961, vanwege het veelvuldig voorkomen van ontsnapte vogels, zelfs niet meer landelijk geregistreerd of beoordeeld (Ferguson-Lees 1967, Dymond et al 1989). Het wordt echter aanneemelijk geacht dat ook echte dwaalgasten in West-Europa kunnen voorkomen (Lewington et al 1991, Dubois & Yésou 1992; Phillipe Dubois in litt). Zo vertoont het patroon van voorkomen op Shetland, Schotland, van zowel Bruinkopgors (n=24, alle als 'ontsnapt' beschouwd) als Zwart-

63 Bruinkopgors / Red-headed Bunting *Emberiza bruniceps*, mannetje, Sint Philipsland, Zeeland, 2 juni 1995 (Peter L Meininger) - 64 Bruinkopgors / Red-headed Bunting *Emberiza bruniceps*, mannetje (verzameld te Castricum, Noord-Holland, 6 juni 1933), Nationaal Natuurhistorisch Museum (NNM), Leiden, Zuid-Holland, maart 1996 (NNM, Leiden)

kopgors (n=11, alle als 'wild' beschouwd) een opmerkelijke overeenkomst: beide vooral in het late voorjaar (Evans 1994, Osborn & Harvey 1994). Beide (verwante) soorten hebben een gedeeltelijk overlappend broedgebied en een vergelijkbaar trekgedrag (Cramp & Perrins 1994). Overigens is het waarschijnlijk dat ook ontsnapte vogels trekgedrag vertonen en zo in het voorjaar langs de kust en op eilanden kunnen geraken (cf Cramp & Perrins 1994).

In Nederland werden tot voor kort met enige regelmaat illegaal geïmporteerde partijen Bruinkopgorzen in beslag genomen wegens overtreding van de Vogelwet 1936. Zo werden op 4 maart 1988 maar liefst 185 in beslag genomen mannetjes binnengebracht bij een vogelasiel te Ouwkerk, Zeeland. Op 8 augustus 1989 zijn al deze vogels tegelijkertijd ontsnapt; de volgende dag waren alle vogels verdwenen (René van Loo pers meded). Opmerkelijk is dat na deze ontsnapping geen enkele waarneming is gemeld aan de CDNA. In 1992 werd een in beslag genomen partij van 250 Bruinkopgorzen retour gezonden naar India, na een verblijf in een vogelasiel te Zundert, Noord-Brabant (Charles Brosens pers meded). Navraag bij de Algemene Inspectie Dienst (AID) van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij leerde dat slechts één recent geval van inbeslagname van Bruinkopgorzen in Nederland bekend is: c 50 vogels eind augustus 1995 in Dirksland, Zuid-Holland. Steekproeven van onderschepte rekeningen van geïmporteerde vogels op Schiphol leverden de laatste jaren geen Bruinkopgorzen op. Men achtte het echter zeer wel mogelijk dat er via de 'open' Europese binnengrenzen nog steeds Bruinkopgorzen worden ingevoerd vanuit landen waar deze soort niet beschermd is (onder meer België, Frankrijk, Spanje; Ton Sleedoorn en Arie Ros (AID) pers meded). Geconcludeerd kan worden dat het onmogelijk is om met zekerheid een uitspraak te doen over een al dan niet wilde herkomst van de vogel van Sint Philipsland.

Het eerste geval in de archieven van de CDNA betrof een mannetje dat op 6 juni 1933 te Casticum, Noord-Holland, werd verzameld (Org Cl Ned Vogelk 7: 88, 1934; thans in de collectie van het Nationaal Natuurhistorisch Museum te Leiden, Zuid-Holland; plaat 64). Het tweede geval betrof een mannetje dat eind februari 1937 op Urk, Flevoland, door een vogelvanger in een groep mussen werd gevangen, aan een 'vogel-liefhebber' werd verkocht en op 18 mei 1937 als balg belandde in de collectie van C G B ten Kate (thans in de collectie van het Zoölogisch Muse-

um te Amsterdam, Noord-Holland, onder nummer ZMA 21478). Bij publicatie van dit geval werd ook vanwege de datum reeds opgemerkt 'mogelijk is ook dit een ontsnapte kooivogel' (ten Kate 1937). Dit zijn de twee gevallen die vermeld staan in van den Berg & Bosman (1996). Tot en met 1982 zijn er echter 21 'gevallen' bekend bij de CDNA. De CDNA heeft op 2 februari 1996 besloten al deze gevallen nogmaals te beoordelen (Jan van der Laan in litt). Tevens is een onbekend aantal waarnemingen en vangsten nooit aan de CDNA voorgelegd; waarnemers wordt verzocht beschikbare documentatie alsnog aan de CDNA voor te leggen.

Na 1982 zijn er drie meldingen waarvan er één niet is aanvaard (Dutch Birding 16: 146, 1994) en één nog in behandeling is (Jan van der Laan pers meded); de derde is de vogel van Sint Philipsland. Het gave verenkleed, het normale gedrag, het opduiken in de 'goede tijd' (waarin ook de meeste Zwartkopgorzen in West-Europa worden gezien) en het feit dat op dezelfde dag een Perzische Roodborst *Irania gutturalis* werd ontdekt (Dutch Birding 17: 129, plaat 111, 1995) waren voor de CDNA redenen om de waarneming te aanvaarden (Gerard Steinhaus pers meded).

Summary

RED-HEADED BUNTING AT SAINT PHILIPS LAND IN JUNE 1995 On 2 June 1995, a male Red-headed Bunting *Emberiza bruniceps* was observed and photographed at Sint Philipsland, Zeeland. The plumage showed no signs of captivity, the bird was unringed and its behaviour was normal. The possibility of this bird being an escape is discussed, and some import data for the Netherlands are presented. It was accepted by the Dutch rarities committee (CDNA). The CDNA has recently decided to re-evaluate all 'records' before 1982 in the files of the CDNA (21). Furthermore, an unknown number of other sightings has never been reported to the CDNA. One record after 1982 is still under consideration by the CDNA.

Verwijzingen

- van den Berg, A B & Bosman, C A W 1996. Lijst van Nederlandse vogels. Vijfde editie. Santpoort-Zuid.
- Brouwer, G A 1935. Meer gegevens over het voorkomen van *Emberiza icterina* Eversm. in gevangenschap. *Ardea* 24: 263-264.
- Brouwer, G A 1936. *Emberiza icterina* Eversm. thans in Nederland een vrij algemene kooivogel. *Ardea* 25: 176.
- Byers, C, Olsson, U & Curson, J 1995. Buntings and sparrows: a guide to the buntings and North American sparrows. Mountfield.
- Clement, P & Gantlett, S 1993. The origin of species. *Birding World* 6: 206-213.

- Cramp, S & Perrins, C M 1994. The birds of the Western Palearctic 9. Oxford.
- Dubois, P J & Yésou, P 1992. Les oiseaux rares en France. Bayonne.
- Dymond, J N, Fraser, P A & Gantlett, S J M 1989. Rare birds in Britain and Ireland. Calton.
- Evans, L G R 1994. Rare birds in Britain in 1800-1990. Little Chalfont.
- Ferguson-Lees, I J 1967. Red-headed Buntings in Britain and Ireland. Br Birds 60: 344-347.
- Hudson, R 1967. Two dubious 'British' birds. Br Birds 60: 423-426.
- ten Kate, C G B 1937. Ornithologie van Nederland 193,37, 2e mededeling. Limosa 10: 108-117.

- Korelov, M N, Kuz'mina, M A, Gavrilov, E I, Kovshar', A F, Gavrin, V F & Borodikhin, I F 1974. [Vogels van Kazachstan 5.] Alma-Ata. [In Russisch.]
- Lewington, I, Alström, P & Colston, P 1991. A field guide to the rare birds of Britain and Europe. Londen.
- Millington, R 1995. Black-headed Buntings in spring 1995. Birding World 8: 215.
- Osborn, K & Harvey, P 1994. The Chestnut Bunting in Shetland. Birding World 7: 371-373.
- Svensson, L 1992. Identification guide to European passerines. Vierde druk. Stockholm.
- White, C A 1967. Red-headed Buntings in Britain and Ireland. Br Birds 60: 529-530.

Peter L Meininger, Lisztlaan 5, 4384 KM Vlissingen, Nederland

Hybride smient bij Deventer in februari-maart 1994

Op 8 februari 1994 werd op de Yperenbergplas bij Deventer, Overijssel, kortstondig een mogelijke Amerikaanse Smient *Anas americana*, een mannetje, waargenomen in een groep van c 1200 Smienten *A penelope*. Op 12 februari waren Laurens Steijn, Peter de Vries en Mark Zekhuis in staat de vogel langer en beter te bekijken en konden met zekerheid vaststellen dat het geen Amerikaanse Smient betrof. De vogel was aanwezig tot tenminste 6 maart 1994. De volgende beschrijving is gebaseerd op aantekeningen van PdV en MZ en foto's van MZ.

GROOTTE & POSTUUR Als Smient, Kopvorm iets ronder en hoger dan bij Smient. Puntigere staart, iets langer dan bij Smient.

KOP Geelwitte voorhoofdsvek, beginnend bij ondersnavel en onder oog, in halve-maanvorm doorlopend tot op bovenkop, waar 'vierkant' eindigend (niet in punt). Opvallend veel groen op kop, voor oog beginnend en doorlopend tot nek en bovenkop, daar grenzend aan geelwitte vlek. Rest van kop grijs gevlekt.

BOVENDELEN Mantel en rug donker grijsbruin.

ONDERDELEN Keel en hals grijsbruin, op benedenhals overgaand in roodbruin van borst. Borst en flank steenroodbruin, aan achterzijde begrensd door grijze overgangszone naar smalle witte strook grenzend aan zwarte anaalstreek. Buik wit.

VLEUGEL Bovenvleugel ongeveer als bij Smient. Ondervleugeldekveren wit, rest ondervleugel grijsachtig.

NAAKTE DELEN Snavel grijs met zwarte punt en mogelijk zwarte rand aan basis (door afstand niet met zekerheid vast te stellen). Oog donker.

De vogel leek veel op een Amerikaanse Smient en werd als zodanig nog een 10-tal dagen na de ontdekking gemeld. Deze soort kan echter worden uitgesloten op grond van de grijsbruine mantel, rug en achterflank en de 'vierkante' vorm van de op de bovenkop eindigende geelwitte voorhoofdsvek. Bij een Amerikaanse Smient zijn de mantel en de rug bruinachtig en de flanken uniform roodbruin zonder grijs, loopt de voorhoofdsvek verder en in een punt door op de bovenkop en is het groen op de kop beperkt tot een groene 'veeg' rond en achter het oog (Madge & Burn 1988, Harris et al 1989). De vorm van de voorhoofdsvek en de vrij grote hoeveelheid groen op de kop komen het meest overeen met de be-

65 Hybride smient / hybrid wigeon *Anas*, Deventer, Overijssel, 6 maart 1994 (Mark Zekhuis)

schrijving van een hybride Smient x Chileense Smient *A sibilatrix* (cf Harrison & Harrison 1968, Madge & Burn 1988, Harris et al 1989). Chileense Smienten komen oorspronkelijk voor in Zuid-Amerika maar worden in Europa veel in waterwildcollecties gehouden. Hybridisatie in gevangenschap of tussen een wilde Smient en een ontsnapte verwilderde Chileense Smient behoort derhalve tot de mogelijkheden. Omdat Chileense Smient geen puntige staart heeft kan de vraag gesteld worden of dit type hybride een langere staart kan hebben dan een Smient. Wellicht duidt de langere staart toch op invloed van Amerikaanse Smient, die een zichtbaar langere en puntigere staart heeft dan Smient, en zou bovenstaande vogel wellicht een hybride Smient x Amerikaanse Smient kunnen betreffen (cf Carey 1993, Harrop 1994ab) of een hybride Chileense Smient x Amerikaanse Smient. De donker grijsbruine kleur van mantel en rug duidt eveneens op mogelijke invloed van Amerikaanse Smient. Anderzijds lijkt de (bewezen) hybride Smient x Chileense Smient op de afbeelding in Harrison & Harrison (1968) ook een vrij lange staart te hebben. De voor Smient x Chileense Smient kenmerkende donkere centra in de schouderveren werden niet vastgesteld, mogelijk door de waarnemingsafstand. Harris et al (1989) geven aan dat deze centra soms echter minder opvallend kunnen zijn. De ouders van de hybride van Deventer kunnen waarschijnlijk niet met 100% zekerheid vastgesteld worden. Wel kan geconcludeerd worden dat sommige hybride smienten gemakkelijk met Amerikaanse Smient verward kunnen worden. Bij het observeren van een

mogelijke Amerikaanse Smient dient men hierop bedacht te zijn.

Summary

HYBRID WIGEON NEAR DEVENTER IN FEBRUARY-MARCH 1994 From 8 February to at least 6 March a male hybrid wigeon was present near Deventer, Overijssel. The bird was initially reported as American Wigeon *Anas americana* but the square-cut yellowish patch on the forehead, extensive green on the head, grey-brown mantle and back and grey area between reddish-brown flank and white rear flank do not fit this species. The description fits the description of a hybrid male Wigeon x Chiloe Wigeon *A penelope x sibilatrix* but other possible hybrids (eg, Wigeon x American Wigeon *A penelope x americana*) can not be excluded. The long tail of the bird (longer than in Wigeon) and the brownish upperparts could indicate influence of American Wigeon, leaving the true identity of this bird unknown.

Verwijzingen

- Carey, G J 1993. Hybrid male wigeon in East Asia. In: Carey, G J (redactie), Hong Kong Bird Report 1992, Hong Kong, pp 160-166.
- Harris, A, Tucker, L & Vinicombe, K 1989. Vogeldeterminatie: handboek voor het identificeren van vogels. Baarn.
- Harrison, J M & Harrison, J G 1968. Wigeon x Chiloe Wigeon hybrid resembling American Wigeon. Br Birds 61: 169-171.
- Harrop, A 1994a. Field identification of American Wigeon. Birding World 7: 50-56.
- Harrop, A 1994b. Photo-forum: a presumed male hybrid American Wigeon in Grampian. Birding World 7: 116-117.
- Madge, S & Burn, H 1988. Wildfowl: an identification guide to the ducks, geese and swans of the world. London.

Peter de Vries, Rielierweg 36, 7416 ZG Deventer, Nederland
Mark Zekhuis, Saffier 13, 4337 MR Middelburg, Nederland

Rufous-tailed Scrub-robin lacking black-and-white tail-markings

On 10 and 11 October 1992, at Ein Gedi, Israel, I observed a Rufous-tailed Scrub-robin *Cercotrichas galactotes* lacking the characteristic black-and-white markings on the tail-tip. The rectrices were rounded and not worn.

In juveniles, the white tip and subterminal black band of the outer rectrices are usually narrower and less extensive than in adults, with the black often being restricted to the inner webs only. Only occasionally the black is reduced to a faint spot on t4 or t5 (rectrices numbered from

66 Rufous-tailed Scrub-robin / Rosse Waaierstaart *Cercotrichas galactotes*, Ein Gedi, Israel, 11 October 1992
(Hendrik van der Vloet)

central to outer); especially in these, the white tips can be tinged rufous (Cramp 1988).

The individual at Ein Gedi appears to be an even more extreme example of this occasional type, with not even a trace of black and white.

Hendrik van der Vloet, *A van de Wielei* 298, 2100 Antwerpen, Belgium

Records of probable escapes in the Netherlands

One of the most topical issues in today's bird-watching is the 'escape problem'. Rarities committees are faced with a long (and continually changing) list of species with an escape likelihood. They struggle to gain better insight in the escape likelihood as well as in the potential for genuine vagrancy of a large number of species. Therefore, it is important to gather as many data as possible on the occurrence (both in captivity and in the field) of all 'suspect' species and to publish this information. Publication of these records in rarities reports is encouraged by the 1991 'Texel-guidelines' for European rarities committees (Dutch Birding 15: 31-32, 1993; Br Birds 86: 301-302, 1993; Limicola 7: 212-213, 1993). During the second conference of European rarities committees on Helgoland, Schleswig-Holstein, Germany, in October 1993, it was recommended to publish records of all proven or presumed Holarctic escapes, with full data, in an appendix to the rarities report of each country (Dutch Birding 16: 211-212, 1994; Br Birds 87: 355-359, 1994; Limicola 8: 134-137, 1994).

In recent years, three groups of species receive much attention as probable escapes: 1 Eastern Palearctic passerines, especially non long-distance migrants (eg, Pale Thrush *Turdus pallidus*, Grey-backed Thrush *T. hortulorum*, White-shouldered Starling *Sturnus sinensis*, Chestnut-flanked White-eye *Zosterops erythropleura*, Pallas's Rosefinch *Carpodacus roseus*, Long-tailed Rosefinch *Uragus sibiricus* and Yellow-throated Bunting *Emberiza elegans*); 2 predominantly sub-Saharan African non-passerines, especially larger waterbirds (eg, Pink-backed Pelican *Pelecanus rufescens*, Western Reef Egret *Egretta gularis*, African Spoonbill *Platalea alba* and Lesser Flamingo *Phoenicopterus minor*); and 3 North American passerines outside the group of easterly breeding long-distance migrants (eg, Cedar Waxwing *Bom-*

Reference

Cramp, S 1988. The birds of the Western Palearctic 5. Oxford.

bycilla cedrorum, Blue Grosbeak *Guiraca caerulea*, Lazuli Bunting *Passerina amoena*, Painted Bunting *P. ciris* and Yellow-headed Blackbird *Xanthocephalus xanthocephalus*). Although most of these species are known to occur in captivity in Europe it is not considered impossible (or even unlikely) that they (or some of them) could and possibly do reach Europe as genuine vagrants.

Because of their presumed captive origin many records of these species in the Netherlands have not been properly reported to the Dutch rarities committee (CDNA). Besides, in the past, submitted records have usually been rejected without publication of any details. In recent years, such records have been mentioned under 'systematic list of records not accepted' in the annual report on rare birds in Dutch Birding but often without full details of age, plumage, behaviour and reason for rejection (other than 'presumed escape').

In the following survey, records of probable escapes in the Netherlands of which the identification has been formally accepted are listed. Also included are a few well-documented (mostly by photographs) records which have not (yet) been submitted to the CDNA. Because of different and ever-changing opinions on which species should be regarded as possible genuine vagrants and which not, this list can never be complete. It is therefore best regarded as an incomplete selection of interesting records of probable escapes, intended to supply more information on this subject.

Pink-backed Pelican *Pelecanus rufescens*

GRONINGEN Lauwersmeer, 22 September 1989, immature, photographed (submitted) (A de Bruin, E B Ebels, P Knolle et al).

GELDERLAND/FLEVOLAND Nuldernauw, 25-30 October 1990, photographed (identification accepted) (E B Ebels, G H Steinhaus, L van der Veen et al).

A bird observed near Aalsmeer, Noord-Holland, on 5-6 November 1993 had reportedly been present in the area for two months and was traced as a certain escape from a nearby private collection (Carl Derks pers comm). This bird was rather tame and lacked several

Records of probable escapes in the Netherlands

67 Pink-backed Pelican / Kleine Pelikaan *Pelecanus rufescens*, Lauwersmeer, Groningen, 22 September 1989 (René Pop) **68** Desert Finch / Vale Woestijnvink *Rhodospiza obsolata*, male, IJmuiden, Noord-Holland, 30 December 1989 (Arnoud B van den Berg) **69** White-cheeked Starling / Witoorspreeuw *Sturnus cineraceus*, Breskens, Zeeland, 4 May 1995 (Tobi Koppejan) **70** White-shouldered Starling / Mandarijnspreeuw *Sturnus sinensis*, De Bilt, Utrecht, 12 April 1996 (Arnoud B van den Berg) **71** Lazuli Bunting / Lazuligors *Passerina amoena*, first-summer male, Maasvlakte, Zuid-Holland, 6 May 1985 (René Pop) **72** Oriental Greenfinch / Chinese Groenling *Carduelis sinica*, male, Amsterdamse Waterleidingduinen, Noord-Holland, 26 September 1994 (Tom M van Spanje)

secondaries on the left wing, both indicative of its captive origin.

On 23 July 1995, six birds escaped from bird park Avifauna in Alphen aan den Rijn, Zuid-Holland, before they could be pinioned. News of their escape was broadcasted on national radio (Arnoud van den Berg pers comm). Two birds were seen circling above Alphen aan den Rijn in the afternoon of that day (Gerard Steinhaus pers obs, pers comm). According to information on the Dutch Birdline, birds were reported at various places in the following weeks, including four at Grevelingenmeer, Zuid-Holland, a few days after the escape, and one near Brouwersdam, Zuid-Holland, into November 1995.

Great Horned Owl *Bubo virginianus*

NOORD-HOLLAND Velsen, 1974 to at least 25 December 1982, photographed (A B van den Berg et al; Kieft 1980).

It is often suggested that this bird was a ship-assisted vagrant, because of the proximity of the IJmuiden harbour (van den Berg 1979). However, information indicating that it may have been an escape from a zoo at Wassenaar, Zuid-Holland, was published in Kieft (1980).

In addition, a presumed escaped individual was photographed at Oisterwijk, Noord-Brabant, in July 1982. The photograph was seen in February 1991 by Enno Ebels, who confirmed the identification. No less than three *Bubo*-owls, probably all Great Horned Owls, were observed in the area in that period. These birds most probably escaped from bird park Eurobird in Oisterwijk (D Haaksma in litt).

Reportedly, another bird was picked-up alive at Middelburg, Zeeland, in early December 1995 and taken into care (Mark Hoekstein pers comm).

Grey-backed Thrush *Turdus hortulorum*

NOORD-HOLLAND Hoofddorp, 16-18 May 1991, adult male (identification accepted) (K J Eigenhuis, G J ter Haar et al).

An adult male ringed as a cage bird in 1986 and escaped from an aviary at Assen, Drenthe, in 1990 was found dead at Dronten, Flevoland, on 19 March 1992 (van den Berg 1992).

White-cheeked Starling *Sturnus cineraceus*

ZEELAND Breskens, 4 May 1995, photographed (submitted) (T Koppejan, R Offerreins, K J Eigenhuis et al; Offerreins 1995, cf Proctor 1996).

In late April-early May 1995, several Asiatic species were recorded in Western Europe, including in the Netherlands a Daurian Jackdaw *Corvus dauuricus* at Katwijk aan Zee, Zuid-Holland, and an Isabelline Shrike *Lanius isabellinus* on Texel, Noord-Holland (cf Dutch Birding 17: 129, plate 110 & 112, 1995) on 4 May, both presumed to be genuine vagrants.

White-shouldered Starling *Sturnus sinensis*

NOORD-HOLLAND De Cocksdorp, Texel, 14-20 October 1986, adult male, photographed (identification ac-

cepted) (E van der Burg, G Hak, W M Wiegant et al).
UTRECHT De Bilt, mid-March to 13 April 1996, adult male, photographed (submitted) (B van As, E B Ebels, G H Steinhaus et al).

Red-fronted Serin *Serinus pusilla*

ZUID-HOLLAND Maasvlakte, 29 April 1993, male (submitted) (M Plomp et al).

This bird was not photographed but seen well by several observers and fully described in the field.

Oriental Greenfinch *Carduelis sinica*

NOORD-HOLLAND Zandvoort, 26 September 1994, male, trapped and photographed at birdringing station VRS AW-duinen (submitted) (T M van Spanje, H Vader).

After two months, the bird died in captivity. It was identified as belonging to the south-eastern subspecies *C s sinica*. The bird showed a fresh plumage. Only the breast feathers at the tip of the sternum were moulting, a possible indication of recent captivity.

Desert Finch *Rhodospiza obsoleta*

NOORD-HOLLAND IJmuiden, December 1989 to March 1990, adult, photographed (identification accepted) (P C Bison, E B Ebels, L van der Veen et al; Birding World 3: 48, 1990).

FRIESLAND Oosterend, Terschelling, 6-7 October 1995, adult, photographed (submitted) (E A W Ernens, A Ouwerkerk, R E van der Vliet et al).

ZEELAND Sloekreek, Zeeland, 12-17 December 1995, adult male (submitted) (M Hoekstein, P A Wolf).

The bird of Sloekreek was not photographed but well described.

On 9 March 1996, a male was reported flying past Breskens, Zeeland.

Lazuli Bunting *Passerina amoena*

ZUID-HOLLAND Maasvlakte, 6 May 1985, first-summer male, photographed (submitted) (G Hak, E J van IJzendoorn, P G Schrijvershof et al).

Pallas's Rosefinch *Carpodacus roseus*

GRONINGEN Lauwersoog, 30 April to 1 May 1991, adult male, photographed (identification accepted) (H Burgler).

House Finch *Carpodacus mexicanus*

NOORD-HOLLAND IJmuiden, 24 January (or earlier) to late February 1979, adult male, photographed (J J Brinkman et al; Osieck 1979).

Osieck (1979) mentions two other records: a first-calendar year or adult female trapped and ringed at Den Haag, Zuid-Holland, on 1 October 1975 and an adult male at IJmuiden from 12 November 1975 to 5 January 1976. The Den Haag record is not mentioned in Oreel (1980). The possibility that these records refer to ship-assisted birds rather than escapes is mentioned by Oreel (1980).

Long-tailed Rosefinch *Uragus sibiricus*

NOORD-HOLLAND Zandvoort, 24 October 1991, male,

Records of probable escapes in the Netherlands

trapped and photographed at birdringing station VRS AW-duinen (identification accepted) (T M van Spanje, H Vader).

FRIESLAND Terschelling, 27 May 1993, photographed (identification accepted) (H Meek).

The Zandvoort bird showed several signs indicating captive origin, such as a slightly deformed bill and moult aberrancies. The Terschelling bird was somewhat leucistic-looking. Both records will be treated in more detail by van Spanje et al (in press).

Yellow-throated Bunting *Emberiza elegans*

NOORD-HOLLAND Overveen, 8-23 August 1989, adult male, photographed (identification accepted) (C van Deursen, A B van den Berg, D J Moerbeek et al; Dutch Birding 11: 188, plate 130, 1989; Birding World 2: 275, 1989).

The CDNA concluded that this bird belonged to the subspecies *E e elegans*.

In addition, an adult-summer male was observed at close range at Groningen, Groningen, on 15-16 May 1994, independently by E Roeland and R de Lange. No photographs or written description are available and the record was not submitted to the CDNA.

Yellow-headed Blackbird *Xanthocephalus xanthocephalus*

FRIESLAND Terschelling, 2-3 July 1982, adult male (identification accepted) (L M J van den Bergh, F T M van Driel, D Visser et al).

A possible record on 18-20 May 1982 on Texel, Noord-Holland, was submitted but not accepted, due to an incomplete description. A bird reported on Texel on 14 June 1982 was not submitted.

Red-winged Blackbird *Agelaius phoeniceus*

ZUID-HOLLAND Oostvoornse Meer, 21 March 1982, adult male, singing (identification accepted) (R M van Dongen, J Hachmang, P W W de Rouw et al).

According to Edward van IJzendoorn (pers comm), the bird was also present on 9-27 June 1980 and on 25-30 April 1981.

There is also a sight record of an adult male at the Oostvaardersdijk, Flevoland, on 7 September 1975. A (convincing) written description has been submitted to the CDNA (Rolf de By pers comm); it is unclear whether the identification has been accepted.

The following species have been reported in recent years without precise details; most have been reported so frequently that it is impossible to give a complete survey: Lesser Flamingo (several records of single birds or small groups, mostly in summer); African Spoonbill (several records); Emperor Goose *Anser canagicus* (at

least three records); Wood Duck *Aix sponsa* (several records, including a few obvious escapes); Bufflehead *Bucephala albeola* (several records, all of ringed (escaped) birds; no certain record of an unringed bird); and Hooded Merganser *Mergus cucullatus* (several records, no certain record of an unringed bird; one found dead in 1992 wore an aviary ring and probably originated from a waterfowl collection at 't Zand, Noord-Holland; Ruud Brouwer pers comm).

In addition, it is important to note that several species accepted as possible genuine vagrants for the Netherlands by the CDNA are treated as escapes by other European rarities committees. Records of these species, therefore, already receive full treatment in the Dutch annual rarities reports in Dutch Birding (eg, White Pelican *P onocrotalus*, Pallas's Fish Eagle *Haliaeetus leucocoryphus*, Ross's Goose *A rossii*, Falcated Duck *Anas falcata*, Northern Mockingbird *Mimus polyglottos*, Chestnut Bunting *E rutila*, Red-headed Bunting *E bruniceps* and Indigo Bunting *P cyanea*). For accepted records of these species, see van den Berg & Bosman (1996).

I thank Rolf de By and Wim Wiegant for providing information on records submitted to the CDNA and Arnold van den Berg, Carl Derks, Ferdy Hieselaar, Mark Hoekstein, Edward van IJzendoorn, Paul Knolle, Ronald de Lange, Marc Plomp, Paul Schrijvershof, Tom van Spanje and Gerard Steinhaus for their help.

References

- van den Berg, A B 1979. Oehoe *Bubo bubo* bij Den Helder. Dutch Birding 1: 16-17.
- van den Berg, A B 1992. Recent WP reports. Dutch Birding 14: 110-113.
- van den Berg, A B & Bosman, C A W 1996. Lijst van Nederlandse vogels. Fifth edition. Santpoort-Zuid.
- Offereins, R 1995. White-cheeked Starling: a true vagrant? Birding World 8: 430.
- Osieck, E R 1979. Mexicaanse Roodmus *Carpodacus mexicanus* in IJmuiden. Dutch Birding 1: 76-78.
- Kieft, E 1980. Herkomst van Amerikaanse Oehoe *Bubo virginianus* bij Velsen. Dutch Birding 1: 112.
- Proctor, B 1996. White-cheeked Starling & escape opinions. Birding World 9: 62-63.
- Oreel, G J 1980. Dutch Birding Association Checklist: deel 1. Dutch Birding 2: 41-47.
- van Spanje, T M, Meek, H & Ebels, E B in press. Langstaartroodmussen bij Zandvoort in oktober 1991 en op Terschelling in mei 1993. Dutch Birding.

Brieven

Roze Pelikaan in Zuid-Kennemerland in augustus 1974-januari 1975

Een adulte Roze Pelikaan *Pelecanus onocrotalus* die in het najaar van 1974 in Zuid-Kennemerland, Noord-Holland, verscheen werd in 1987 als nieuwe soort voor Nederland aanvaard door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA) (Blankert et al 1988). Het tweede geval van deze soort betrof een adulte vogel die zich van 9 november 1987 tot en met 8 februari 1988 ophield op drie plaatsen in oostelijk Nederland (Zwaaneveld & Ebels 1994). Mede op mijn verzoek werden beide gevallen in 1993 opnieuw door de CDNA beoordeeld. De reden was dat beide vogels zich nu en dan ophielden op vrij korte afstand van de bebouwde kom, hetgeen zou kunnen duiden op een niet-wilde herkomst. Voor het overige waren er mijns inziens weinig verschillen tussen beide gevallen, behalve dat de vogel van 1987-88 door veel vogelaars

werd gezien en die van 1974 niet. Hoewel Zwaaneveld & Ebels (1994) vermelden dat de CDNA uiteindelijk heeft besloten de vogel van 1987-88 te handhaven en die van 1974 af te voeren, werd deze beslissing uiteindelijk niet in de in 1994 en 1995 gepubliceerde CDNA-jaarverslagen meegedeeld (cf Wiegant et al 1994, 1995).

In verband met een oproep van Steve Geelhoed voor informatie ten behoeve van een boek over de avifauna van Zuid-Kennemerland en de Haarlemmermeer, besloot ik onlangs meer informatie in te winnen over de pelikaan van Zuid-Kennemerland. Daarbij kwamen verrassende nieuwe gegevens aan het licht. In het Haarlems Dagblad bleek tweemaal een foto van de vogel te zijn gepubliceerd. Daartoe behoort niet de vluchtfoto die ik mij kon herinneren en die mogelijk in een ander dagblad werd gepubliceerd (cf Zwaaneveld & Ebels 1994; Edward van IJendoorn pers. obs). De eerste foto, van 21

73 Roze Pelikaan / White Pelican *Pelecanus onocrotalus*, adult, Haarlem, Noord-Holland, 11 augustus 1975
(U P de Boer)

augustus 1974, toont de vogel zwemmend in een visrijke vijver bij Velsershooft, Santpoort-Noord, Noord-Holland. Het onderschrift vermeldt onder meer dat de vogel hier sinds dinsdagmiddag 20 augustus aanwezig was, veel vis wist te vangen en dat telefonisch contact met Artis (Amsterdam, Noord-Holland) en Avifauna (Alphen aan den Rijn, Zuid-Holland) geen informatie opleverde over zijn herkomst. De foto bevestigt niet alleen de determinatie van de vogel maar verandert bovendien de eerste datum van dit geval (20 augustus in plaats van 12 september) en de eerste vindplaats (Santpoort-Noord in plaats van Bloemendaal, Noord-Holland) (cf Blankert et al 1988).

De tweede foto, van 11 januari 1975, toont dat de vogel in Haarlem-Noord, Noord-Holland, werd gevangen. Ook dit feit was mij en de CDNA onbekend. Op de foto is te zien dat de pelikaan door drie medewerkers van het Haarlemse Vogelrampenfonds in bedwang wordt gehouden. Het onderschrift meldt dat hij in het Noordersportpark te Haarlem door het Vogelrampenfonds met ondersteuning van de Haarlemse brandweer kon worden gegrepen. Mevrouw Beulink van het Haarlemse vogelziekenhuis deelde in de krant mee dat de conditie van de vogel 'niet uitstekend, maar toch ook niet slecht' was. De pelikaan werd na een week naar de (thans niet meer bestaande) diertuin te Wassenaar, Zuid-Holland, overgebracht aangezien 'de eigenaar' zich niet had gemeld en 'geruchten dat de pelikaan ontsnapt zou zijn uit een diertuin in Duitsland' nooit konden worden bevestigd.

Navraag bij het Haarlemse Vogelrampenfonds leerde dat Frank te Boekhorst de leiding had tijdens de vangst in de nacht van 10 januari 1975 te Haarlem-Noord. Hij deelde mij op 29 augustus 1995 mee dat hij zich zijn succesvolle nachtelijke poging om de op het water slapende vogel te vangen nog goed kon herinneren. Hij vertelde dat bij de vangst twee boten werden gebruikt zodat de vogel in het donker kon worden ingesloten en geen ruimte werd geboden om op te vliegen. De vangst was volgens hem niet eenvoudig omdat de vogel wild tekeering. De in de krant genoemde te verwachten winterproblemen waren volgens hem niet de eigenlijke reden om tot de vangst te besluiten. Er bestond bij het Vogelrampenfonds een groeiende bezorgdheid dat recreatievisser's hun bedreigingen de vogel te doden of verwonden in daden zouden omzetten. Overigens bevestigde hij dat nader onderzoek aan de vogel in de hand geen aanwijzingen opleverde dat deze uit gevangenschap afkomstig

was (geen ringen, gaaf verenkleed en onbeschadigde naakte delen).

Zowel het Vogelrampenfonds als U P de Boer bleken nog een aantal zwartwitfoto's van de gevangen pelikaan te bezitten, waarvan kopieën ter beschikking zijn gesteld aan het CDNA-archief. De foto's tonen het witte verenkleed met zwarte boven- en onderzijde van alle hand- en armpennen, de witte staart, de donkere iris en het grote onbevederde gebied rond de ogen dat slechts een smalle bevedering op het voorhoofd tot de snavelbasis overlaat. Deze kenmerken wijzen op een adulte Roze Pelikaan en sluiten alle andere soorten pelikanen uit (cf Cramp & Simmons 1977, Zwaaneveld & Ebels 1994).

Op de foto's is tevens duidelijk te zien dat de vogel ongeringd was. De gespreide vleugels en staart op de foto's van 11 januari 1975 tonen gave pennen. Op beide handvleugels is rui te zien met (van buiten naar binnen gerekend) p7 in de groei en (mogelijk) p8 ontbrekend. Dit stemt overeen met Cramp & Simmons (1977) die vermelden dat de rui van handpennen blijkbaar gedurende het gehele winterhalfjaar plaatsvindt.

In de vrije natuur zijn pelikanen vaak in staat zich aan te passen en hun gewone schuwheid te verliezen zodra op gemakkelijke wijze vis kan worden verkregen. Daarom biedt het feit dat een pelikaan, aangetrokken door een grote hoeveelheid vis, vijvers bezoekt waar men hem niet direct zou verwachten wellicht onvoldoende reden om een geval af te wijzen. Aangezien naar de huidige maatstaven van de CDNA voor de herkomst uit gevangenschap van iedere potentiële dwaalgast het principe lijkt te gelden *innocent unless proven guilty*, komt naar mijn mening niet alleen de pelikaan van 1987-88 maar ook die van 1974-75 voor aanvaarding in aanmerking. Voor andere gevallen van de Roze Pelikaan in West-Europa, waaronder het eerste geval voor Noorwegen in juli 1974, zij verwezen naar Zwaaneveld & Ebels (1994).

Summary

WHITE PELICAN IN ZUID-KENNERLAND IN AUGUST 1974-JANUARY 1975 White Pelican in Zuid-Kennemerland in August 1974-January 1975 On 20 August 1974, an adult White Pelican *Pelecanus onocrotalus* was found foraging in a pond at Santpoort-Noord, Noord-Holland. In the following months, the bird was seen and photographed while frequenting several other pools and suburban fish-ponds in Zuid-Kennemerland, Noord-Holland. In the night of 10 January 1975, it was captured and taken into a bird hospital. Apparently, in the hand, no definite signs were found that the bird was of captive origin and, despite much attention by the press,

nothing became known about the bird's provenance. After a week, the healthy bird was taken into the collection of the Wassenaar Zoo, Zuid-Holland. These and other facts form new information on a bird previously accepted and then reportedly rejected (cf Zwaaneveld & Ebels 1994) by the Dutch rarities committee (CDNA). If reaccepted, this would be the first record of this species for the Netherlands. The CDNA already accepted a record of another wintering adult which stayed from 9 November 1987 to 8 February 1988 at several localities in the eastern Netherlands.

Arnoud B van den Berg, Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort-Zuid, Nederland

Additional information on status of Griffon Vulture in Europe

Vlek & Ebels (1995) presented some information on the status of Griffon Vulture *Gyps fulvus* as a breeding bird in Europe. In addition, this letter summarizes recent published information on the number of breeding pairs in Europe, mainly taken from Tucker & Heath (1994). Additional information comes from De Roeck (1992), Hallmann (1993), Gadeyne (1994), Genero (1994), Bagnolini (1995), Cosyn & Huisman (1995), Lecuyer (1995) and Orsi (1995).

The total breeding population in the Western Palearctic is now estimated at 9000-11 000 pairs, with the following numbers for European countries: 200-220 pairs in France (reintroduction programme in the Cevennes, Massif Central, with c 40 pairs in 1994; 31 young were reared here in 1995; reintroductions are now arranged at other localities as well); at least 8074 pairs in Spain (the European stronghold, with numbers nearly doubled in the last two decades); a small and vulnerable population of 20-30 pairs on mainland Italy, a more stable population of c 130 individuals on Sardinia (continuing reintroduction programme since the mid-1970s) and recent introductions in the Italian Alps (where breeding was first confirmed in 1993); in former Yugoslavia numbers decreased to c 20 pairs in each Bosnia-Herzegovina, Serbia and Macedonia; 120-150 pairs in Croatia, with 100-120 pairs on the Kvarner Islands (including 60 pairs on Cres); 50-200 pairs in Albania (declining); 10 pairs in Bulgaria (increasing and spreading); 400-500

Verwijzingen

- Blankert, J J, de By, R A & CDNA 1988. Rare birds in the Netherlands in 1987. *Dutch Birding* 10: 167-177.
- Cramp, S & Simmons, K E L 1977. *The birds of the Western Palearctic* 1. Oxford.
- Wiegant, W M, Steinhaus, G H & CDNA 1994; 1995. Rare birds in the Netherlands in 1992; 1993. *Dutch Birding* 16: 133-147; 17: 89-101.
- Zwaaneveld, J & Ebels, E B 1994. Roze Pelikanen in Nederland in november 1987-februari 1988 en mei 1990. *Dutch Birding* 16: 106-110.

pairs in Greece (declining, possibly strongly); and reasonable numbers in the former CIS-countries, including 250-350 pairs in European Russia (stable). Despite the recent recoveries in certain countries and the successful reintroduction programmes, the species remains a rare and vulnerable breeding bird in Europe.

The new atlas of European breeding birds, to be published later in 1996, will provide the latest information on the status of Griffon Vulture in Europe.

References

- Bagnolini, C 1995. Vautours: 1994, ce qui s'est passé chez les Vautours fauves. *FIR revue* 26: 6-7.
- Cosyn, R & Huisman, B 1995. The finishing touch: Vale Gieren 1996; Woltrail eco volunteer programma. Hengelo.
- De Roeck, E 1992. Goed nieuws over de Vale Gieren in de Franse Cevennen. *Milvus* 1 (2): 20-21.
- Gadeyne, E 1994. Het wederinvoeringsproject van de Vale Gier in de Franse Cevennen. *Milvus/FIR revue special*.
- Genero, F 1994. Reintroduction du Vauteur fauve en Italie. *FIR revue* 25: 26.
- Hallmann, B 1993. Rapaces en Grèce: un bilan catastrophique. *FIR revue* 23: 48.
- Lecuyer, P 1995. Vautours moines et fauves dans les Grands Causes. *FIR revue* 27: 10-11.
- Orsi, U G 1995. The return of the Griffon. *Hoopoe* 1995: 6.
- Tucker, G M & Heath, M F 1994. *Birds in Europe, their conservation status*. BirdLife Conservation Series 3. Cambridge.
- Vlek, R & Ebels, E B 1995. Vale Gier bij Durgerdam in april-mei 1993 en eerdere gevallen in Nederland. *Dutch Birding* 17: 133-140.

Eddy G S Gadeyne, Roggereep 20, 9960 Assenede, Belgium

Moult of Oriental Great Reed Warbler

In their recent detailed review of the identification of large *Acrocephalus* warblers, Shirihi et al (1995) gave strong support to the specific validity of Oriental Great Reed Warbler *A orientalis*, a split from Great Reed Warbler *A arundinaceus* that has been variously followed and rejected by different authors for many years. In their discussion of the distinguishing characters of Oriental Great Reed, Shirihi et al (1995) did not mention moult. A significant dichotomy exists between Great Reed and Oriental Great Reed in moult strategy, and this has been quoted as supporting specific recognition for Oriental Great Reed (Svensson 1992). Given the fact that Oriental Great Reed is a long-distance migrant in the Eastern Palearctic that has already been recorded as a vagrant in the Western Palearctic (in Israel in 1988 and 1990; Shirihi 1996), it may prove valuable for the purpose of field identification to highlight the differences in moult strategy between the taxa.

Oriental Great Reed is characterized by undertaking its complete moult in August-September, before the autumn migration, and this is true for both adults and first-years (Svensson 1992). Both age groups have a partial moult (ie, excluding remiges and rectrices) in winter. Consequently, Oriental Great Reed typically shows fresh remiges in autumn and early winter, but by the spring these feathers can be rather worn. The other large migratory *Acrocephalus* warblers recorded in the Western Palearctic – Great Reed Warbler, Basra Reed Warbler *A griseldis* and Thick-billed Warbler *A aedon* – normally undergo a complete moult in winter, after the autumn migration. The exact timing of these winter moults is rather variable (for details see Svensson 1992), but generally results in these species showing comparatively fresh remiges and rectrices in spring, whilst these feather tracts are often worn by early autumn. The non-migratory Clamorous Reed Warbler *A stentoreus* tends to moult slightly earlier than these species (September-December), though shows subspecific variation in timing of moult (Shirihi et al 1995).

Thus, a 'great reed warbler' in spring with markedly worn remiges would merit a closer

look. In autumn, this situation will be complicated by age-related variation, with juveniles usually showing fresh remiges for the first few months after fledging. To complicate matters further, there are records of Great Reed initiating the complete moult prior to autumn migration. Although these records were initially confined to adults, moult of remiges by first-years before or during autumn migration has recently been reported (King 1994, Fernando Spina pers comm). The majority of these individuals appear to initiate wing moult in the breeding areas and then suspend during autumn migration, before completing in the wintering areas (Svensson 1992, King 1994). In at least one case, however, moult of remiges was almost certainly completed before leaving Europe (King 1994). Consequently, although an autumn adult showing fresh remiges should certainly warrant very close examination, atypical moult by Great Reed should be considered. Nevertheless, the majority of Great Reeds tends to appear worn in late summer and autumn (often heavily in the case of adults), but comparatively fresh in early spring.

Shirihi et al (1995) rightly emphasized the importance of accurate recording of measurements for the separation of the large *Acrocephalus* warblers in the hand. An awareness of moult, and therefore of plumage abrasion, will also be important in the correct assessment of wing-related biometrics (eg, wing length, feather length and wing formula), and should also be recorded in detail. Of course, it must be stated that a wide range of factors, such as variation due to age, population, season, climate and between individuals, can make the interpretation of moult and wear on a single bird very difficult, but used with due caution it may nevertheless prove to be an additional character in specific identification.

References

- King, J R 1994. Initiation of remige moult by first-year Great Reed Warblers *Acrocephalus arundinaceus arundinaceus* in Europe. *Ring & Migr* 15: 123-126.
- Shirihi, H 1996. The birds of Israel. London.
- Shirihi, H, Roselaar, C S, Helbig, A J, Barthel, P H & van Loon, A J 1995. Identification and taxonomy of large *Acrocephalus* warblers. *Dutch Birding* 17: 229-239.
- Svensson, L 1992. Identification guide to European passerines. Fourth edition. Stockholm.

Additional record of hybrid Azure x Blue Tit in Europe

In addition to the survey of records of hybrid Azure x Blue Tit *Parus cyanus x caeruleus* ('Pleske's Tit') in Europe given by Boon (1994; table 2), an old record from Belgium should be included. It concerns a bird collected by the son of Oscar Lamarche at Liège, Liège, in December 1878. The bird was caught alive and died the following day, after which it was granted to the collection of E de Selys-Longchamps (de Selys-Longchamps 1884). This record is not mentioned in the official avifauna of Belgium (Commissie voor de Belgische Avifauna 1967), and is now almost forgotten. The identity of the bird was questioned by van Havre (1928) and Verheyen (1947), who wrote authoritative reviews of the Belgian avifauna in the first half of this century, and both suggested that it could be an aberrant Blue Tit.

The specimen of 1878 is still present (contra *Birding World* 8: 477, 1995) in the collections of the Institut Royal des Sciences Naturelles de Belgique (IRSNB) in Brussels (registration number IRSNB 10528). The specimen is now in very

poor condition. Also present in the collection of this institute is a watercolour of a hybrid Azure x Blue Tit which, with near certainty, shows the same bird when trapped. From what remains of the specimen and from the watercolour it appears that the bird is indeed a hybrid Azure x Blue Tit, rather than an aberrant Blue Tit (Potvliege 1979). The record has not been re-examined by the Belgian Avifauna Committee since my publication in 1979.

References

- Boon, I J R 1994. Hybrid Azure x Blue Tits in Europe. *Dutch Birding* 16: 232-234.
- Commissie voor de Belgische Avifauna 1967. Avifauna van België. Lijst van de in België waargenomen vogelsoorten en hun geografische vormen. *Gerfaut* 57: 273-363.
- van Havre, G C M 1928. Les oiseaux de la faune belge. Brussels.
- Potvliege, R 1979. L'ancienne capture liégeoise de *Parus 'pleskii'*. *Gerfaut* 69: 275-277.
- de Selys-Longchamps, E 1884. Considérations sur le genre mésange (*Parus*). *Bull Soc Zool France* 9: 32-78.
- Verheyen, R 1947. Les passereaux de Belgique. Deuxième partie. Brussels.

Robert Potvliege, Grey College, South Road, Durham City DH1 3LG, UK

Varia

'White Raven'

The c 45 species of crows of the genus *Corvus* are well known for their predominantly black plumages (cf Madge & Burn 1993). However, several species show a differing amount of white or grey in the otherwise black plumage, creating a pied appearance (eg, Daurian Jackdaw *C dauricus*, House Crow *C splendens*, Piping Crow *C typicus* and Pied Crow *C albus*). Some species have a pied subspecies (eg, Hooded Crow *C corone cornix*) or morph. A record of two birds that could well represent a hitherto unnoticed pied morph of the Brown-necked Raven *C ruficollis* on the Farasan Islands, Saudi Arabia, was published by Symens (1994).

Few people may be aware that also the most widespread crow, Common Raven *C corax*, once

occurred in a pied morph, which became extinct in the first half of the 20th century. My attention was first drawn to it by a short reference in Sørensen et al (1993) who state that: 'An extinct form, known with certainty only from the Faeroes, is the 'White Raven', a black-and-white morph of the Raven'. Additional information by Dorethe Bloch (in litt) and Søren Sørensen (in litt) learned that this White Raven (or 'White-speckled Raven') was a colour morph of *C c varius*, the subspecies occurring in Iceland and the Faeroes. It showed a white head with dark speckles, white underparts except for a dark pectoral band and dark undertail-coverts (often with a few white feathers), white primaries and secondaries, black-and-white speckled wing-coverts and whitish central rectrices. The bill was brownish but the legs and feet were black. The White Raven should be regarded

74-75 'White Raven' / 'Witte Raaf' *Corvus corax varius*, pied morph (collected at Faeroes, 1840), Nationaal Natuurhistorisch Museum (NNM), Leiden, Zuid-Holland, the Netherlands, February 1996 (NNM, Leiden)

as a mutant of the black Raven, with the depigmentation being due to one gene only, which was recessive (according to the general rule for albinistic mutants). As a result, pied individuals have always been in the minority compared with all-black birds.

The White Raven was once common on the Faeroes and, centuries ago, perhaps occurred also on Iceland. Many were collected, especially during the second half of the 19th century and it became increasingly rare, finally leading to extinction. The latest published sightings are on 2 November 1902 on Myggenæs, in autumn 1916 at Velbastadhagin and on Koltur, and in winter 1947 and again in late 1948 at Nólsoy (Dorete Bloch in litt).

Nowadays, at least 15 specimens remain: six in the Zoologisk Museum in Copenhagen, Denmark; four in the American Museum of Natural History in New York, USA; two in the Zoologiska Museet in Uppsala, Sweden; one in the Staatliches Naturhistorisches Museum in Braunschweig, Germany; one in the Staatliches Museum für Tierkunde in Dresden, Germany; and one in the Nationaal Natuurhistorisch Museum in Leiden, the Netherlands (plate 74-75). Salomonson (1934) mentions

specimens in the collections in Dresser, Liverpool, London and Tring in England but nowadays there are no specimens left in Great-Britain; the London bird was sold to New York. Two specimens in the collection of the Museum zu Allerheiligen in Schaffhausen, Switzerland, no longer exist (Dorethe Bloch in litt).

An exhibition on the White Raven, including photographs of all remaining specimens, has been prepared for the Føroya Náttúrugripasavn (Museum of Natural History) in Tórshavn, Faeroes. In connection with this exhibition, two stamps of 400 DKK, one showing a black Raven and the other a White Raven, were issued on 12 June 1995 by the Faeroes postal services.

Salomonson (1934) gives more information on this morph which, curiously, is not mentioned by Goodwin (1984) and Madge & Burn (1993). Cramp & Perrins (1994) mention it only very briefly ('... on Faeroes, part of population partly white in past, mainly on head, underparts and bases of flight-feathers and tail').

The phrase 'White Raven' is used in Dutch ('Witte Raaf'), and possibly other languages, to indicate something special, rare and valuable or an outstanding person. For instance, several build-

ings or building projects are named 'De Witte Raaf', including a well-known hotel at Noordwijkerhout, Zuid-Holland. Other examples include a special brand of 'white' beer, brewed in Limburg, and one of the numerous series of popular cheap pocket books ('Witte Raven'). It seems obvious that there is a semantic link between this meaning and the eagerness with which the White Raven was collected at the end of the 19th century and the presumed high prices paid for specimens. In the past, 'White Raven' had the same meaning in Danish, as can be seen in old proverbs. It is, however, not used anymore in everyday language (Søren Sørensen in litt).

I thank Dorete Bloch, René Dekker, Søren

Sørensen and Raffael Winkler for their help.

References

- Cramp, S & Perrins, C M 1994. Birds of the Western Palearctic 8. Oxford.
- Goodwin, D 1984. Crows of the world. Second edition. London.
- Sørensen, S, Bloch, D & Langvad, S 1993. Vogels van de Noordatlantische & Arctische eilanden. Haarlem.
- Salomonson, F 1934. Aves - Zoology of the Faroes 3, part 2: 64.
- Madge, S & Burn, H 1993. Crows and jays. London.
- Symens, P 1994. 'Pied' Brown-necked Ravens on the Farasan Islands, Saudi Arabia. Orn Soc Middle East Bull 32: 26-27.

Enno B Ebels, Lessinglaan 11-2, 3533 AN Utrecht, Netherlands

Trends in systematics

Species limits in the Blue Tit complex: new evidence from play-back studies

Islands are famous for their high levels of endemism. On the Canary Islands, the Blue Tit *Parus caeruleus* is represented by no less than four endemic subspecies, which are largely based on plumage differences. An early study by Becker et al (1980) showed that the vocalizations of Tenerife Blue Tits *P c teneriffae* differ from those of mainland populations (European *P c caeruleus* and northern African *P c ultramarinus*) and that these subspecies only rarely responded to play-back of each other's songs. In view of the importance of vocalizations in species level taxonomy in tits (Snow 1956, Martens & Nazarenko 1993), such results have taxonomic relevance. Martin (1991), for instance, used these vocal data to support his proposal to recognize a second species in the Blue Tit complex, *Parus teneriffae*, comprising all four Canarian and two northern African subspecies. Other than those of *teneriffae* and *ultramarinus*, the vocalizations of these subspecies were not known, and in the absence of further play-back tests the taxonomic status and relationships of these subspecies remained uncertain.

In a new study by Brigitte Schottler, aimed at testing hypotheses about the evolution of vocal differences among island populations (Schottler 1995), the vocalizations of all seven populations

of Blue Tit on the Canary Islands, as well as two populations in Europe and northern Africa, were analyzed and most populations were subjected to play-back tests. This study, one of the largest of its kind, shows that the six analyzed taxa (four on the Canary Islands, and one each in Europe and northern Africa), rarely responded to play-back of each other's songs. Although she did not intend to address the taxonomic implications of her findings, the data represent the most significant contribution to our understanding of blue tit relationships and compel us to re-examine the specific status of the six analyzed taxa. The taxonomic interpretation given here is, therefore, entirely my own.

Schottler analyzed over 2000 songs of 270 males of populations on Tenerife, Gran Canaria and Gomera (*P c teneriffae*), Fuerteventura and Lanzarote (*P c degeneri*), Hierro (*P c ombriosus*), La Palma (*P c palmensis*), central Europe (*P c caeruleus*) and Tunisia (*P c ultramarinus*). No less than 1359 play-back experiments were conducted to test the ability of these populations to recognize each other's songs. Her results, and those of Becker et al (1980), can be summarized as follows: songs of *teneriffae* did not elicit territorial behaviour from *caeruleus* and only rarely from *palmensis*; *ombriosus* apparently does react to songs of *teneriffae* from Tenerife (Schottler & Martens 1991), although no further details of these tests have been published; songs of *pal-*

mensis did not evoke any reaction from *teneriffae*, *ombriosus*, *ultramarinus* or *caeruleus*; songs of *ombriosus* did not elicit any reaction from *palmensis*; songs of *ultramarinus* elicited only very few reactions from *caeruleus*; songs of *caeruleus* elicited a positive reaction from some, but not all *teneriffae* and did not elicit any reaction from *palmensis*; songs of *degener* elicited a positive reaction from about 50% of the tested individuals of *palmensis*, the other 50% did not respond, or only weakly so. To separate lack of motivation from absence of recognition, each play-back test was followed by play-back of the population's original song; all individuals responded vigorously to vocalizations of their own population.

Under the Biological Species Concept, which delimits species on the basis of reproductive isolation, it is difficult to evaluate the status of allopatric populations since there is, obviously, no direct method to test their reproductive compatibility. All we can do at the present time is to infer their status by indirect methods. In many species, a territory is an essential prerequisite for the attraction of a partner and successful reproduction. Songs often act as an effective territorial proclamation, and the males of most species will defend a breeding territory against any invading competitor (Catchpole & Slater 1995). In play-back experiments, in which the territory of a male is invaded by a loudspeaker broadcasting recordings of songs, the territorial response towards the song indicates to what extent the male identifies the song as that of a competitor. Since most competitors are males that belong to the same species, the level of response in a play-back test is of taxonomic significance. Play-back tests, therefore, can be used by taxonomists as a tool for the assessment of species recognition in the birds themselves (eg, Alström & Olsson 1992). However, males sometimes respond to the songs of other (sympatric) species. Such manifestations of interspecific territoriality are known for several species (Payne 1986, Catchpole & Slater 1995). In the blue tits, however, it is the general lack of response that needs to be explained. Under certain circumstances, males may not respond to the songs of conspecific males, so for a taxonomic interpretation of Schotter's results it is essential to investigate this possibility.

Alström & Olsson (1992) identified several reasons why males may not respond to the play-back of songs of conspecific individuals: 1 the individual is in a stage in the breeding cycle where competition is less harmful to its breeding

76 Tenerife Blue Tit / Tenerifepimpelmees
Parus (caeruleus) teneriffae, Tenerife, Canary Islands,
July 1988 (Oscar V Endtz)

success; 2 the individual may not have established a firm territory; 3 if the song that is played was recorded near the territory of the tested bird, the individual may recognize the song and react less vigorously to it than to a song from a strange individual; 4 the speaker may have been placed at the periphery of the territory, which might be less vigorously defended; 5 visual signals may be more important in proclaiming territory ownership; and 6 visual signals may be necessary in combination with song to elicit a response.

In the blue tits, these pitfalls can be excluded because the tested males all responded vigorously to play-back of the song of their own population. The general lack of response to the songs of other members of the Blue Tit complex therefore indicates that they did not consider each other as competitors. It seems unlikely that they would interact if they were in contact and are therefore better regarded as separate species.

In addition to European Blue Tit *P. caeruleus*, I propose to recognize five species: North African Blue Tit *P. ultramarinus*, Fuerteventura Blue Tit *P. degener*, Tenerife Blue Tit *P. teneriffae*, Hierro Blue Tit *P. ombriosus* and Palma Blue Tit *P. pal-*

mensis. Previously, these forms were regarded as members of a 'teneriffae group' of subspecies (eg, Cramp & Perrins 1993, Harrap & Quinn 1996) which Martin (1991) raised to specific status. The members of this group share several features which distinguish them from European Blue Tit, such as a blackish crown, blue-grey to slate-grey upperparts (except for Hierro Blue Tit) and territorial songs characterized by quick frequency changes (Schottler 1995). These five species, however, differ in several other parameters of the territorial song (Schottler 1993, 1995), alarm calls (Schottler & Martens 1992), contact calls (Schottler 1995), plumage (Cramp & Perrins 1993) and size and proportions (Grant 1979). These differences are consistent with the view that these taxa are separate species and suggest a long history of separation.

North African Blue Tit inhabits broad-leaved woodlands in northern Africa and Pantelleria Island, Italy. It differs from all other species by its dark blue upperparts. In the absence of vocal data, the isolated *P u cyrenaicae*, which is confined to juniper woodland on the Barka Plateau, Lybia, can be tentatively regarded as conspecific with North African Blue Tit. The rare Fuerteventura Blue Tit inhabits semi-arid habitats with few trees on Fuerteventura and Lanzarote and is characterized by relatively pale greyish upperparts, broad white wing-bars and a small white patch on the central belly. Its total population is almost certainly less than 200 individuals (Schottler 1995). Populations on Fuerteventura and Lanzarote apparently do not respond to play-back of each other's songs (Schottler & Martens 1991), although no details have been published. Tenerife Blue Tit occurs commonly in laurel woods and pine forests on Tenerife, Gran Canaria and Gomera and is characterized by a combination of greyish-blue upperparts, the absence of wing-bars and a yellow belly. Although the three populations differ in territorial song, they apparently do respond to play-back of each other's songs (Schottler & Martens 1991). Hierro Blue Tit inhabits pine woods on Hierro and differs from all other Canarian blue tits by its olive-green upperparts. It differs from Fuerteventura Blue Tit by its much smaller greyish-white or nearly absent wing-bars and from Palma Blue Tit by its yellow belly. Palma Blue Tit is fairly common in pine forests on La Palma. It differs from all other species by its extensive white belly and from Tenerife and Hierro Blue Tits by its narrow white wing-bars and its dull and relatively dark grey upperparts. See also Harrap & Quinn (1996).

The announcement that a Western Palearctic species represents a complex of no less than six species may provoke incredulity. However, compared with some currently recognized species, such as Songar Tit *P songarus* and Turkestan Tit *P bokharensis* (see Harrap & Quinn 1996), which are mainly based on plumage and biometric differences from Willow Tit *P montanus* and Great Tit *P major*, respectively, and are not supported by play-back tests, the proposal to recognize six species in the Blue Tit complex seems relatively well-supported.

Either implicitly or explicitly, taxonomists often shift the burden of proof onto those who favour a 'split', and many taxonomists feel that in cases of 'doubt' a taxon is better lumped (eg, Mayr & Ashlock 1991). However, whatever one's viewpoint on the number of species in the Blue Tit complex, each viewpoint involves a hypothesis about relationships, and all hypotheses should be tested with equal care. In those cases where there are several lines of evidence about the existence of isolating mechanisms, taxonomists should evaluate which evidence supports a specific distinction and which evidence indicates conspecificity, instead of judging whether there is 'doubt'.

The case for conspecificity probably rests on the existence of some morphological similarities and perhaps the fact that some Palma Blue Tits respond to the songs of Fuerteventura Blue Tit. However, these species are separated by species which do not or only rarely respond to each other's songs. Furthermore, the level of response in Palma Blue Tit to songs of Fuerteventura Blue Tit is comparable with that of European Blue Tit to songs of Azure Tit *P cyaneus* (Martens & Schottler 1991). Based on some morphological and vocal characteristics (see above), an argument could be made that the taxa in the 'teneriffae group' should be treated together as a separate species, *P teneriffae*. However, that would deny the lack of vocal recognition among its members. The vocal, behavioral and morphological data, taken together, are more consistent with the view that the Blue Tit complex comprises six biological species.

References

- Alström, P & Olsson, U 1992. On the taxonomic status of *Phylloscopus affinis* and *Phylloscopus subaffinis*. Bull Brit Ornithol Cl 112: 111-125.
- Becker, P H, Thielcke, G & Wüstenberg, K 1980. Versuche zum angenommenen Kontrastverlust im Gesang der Blaumeise (*Parus caeruleus*) auf Teneriffa. J Ornithol 121: 81-95.

- Catchpole, C H & Slater, P J B 1995. Bird song, biological themes and variations. Cambridge.
- Cramp, S & Perrins, C M 1993. The birds of the Western Palearctic 7. Oxford.
- Grant, P R 1979. Ecological and morphological variation of Canary Island Blue Tits, *Parus caeruleus* (Aves: Paridae). Biol J Linn Soc 11: 103-129.
- Harrap, S & Quinn, D 1996. Tits, nuthatches & tree-creepers. London.
- Martens, J & Nazarenko, A A 1993. Microevolution of eastern Palearctic grey tits as indicated by their vocalizations (*Parus [Poecile]: Paridae, Aves*) I. *Parus montanus*. Z Zool Syst Evol-forsch 31: 127-143.
- Martens, J & Schottler, B 1991. Akustische Barrieren zwischen Blaumeise (*Parus caeruleus*) und Lasurmeise (*P. cyaneus*)? J Ornithol 132: 61-80.
- Martin, J L 1991. The *Parus caeruleus* complex revisited. Ardea 79: 429-438.
- Mayr, E & Ashlock, P 1991. Principles of systematic zoology. Second edition. New York.
- Payne, R B 1986. Bird songs and avian systematics. Curr Ornithol 3: 87-126.
- Schottler, B 1993. Canary Islands Blue Tits (*Parus caeruleus* ssp) - differences and variation in territorial song - preliminary results. Bol Mus Mun Funchal Suppl 2: 273-277.
- Schottler, B 1995. Songs of Blue Tits *Parus caeruleus palmensis* from La Palma (Canary Islands) - a test of hypotheses. Bioacoustics 6: 135-152.
- Schottler, B & Martens, J 1991. Akustische Differenzierung der Blaumeisen (*Parus caeruleus*) der Kanarischen Inseln. Verh Dtsch Zool Ges 84: 448-449.
- Schottler, B & Martens, J 1992. Alarmrufe kanarischer Blaumeisen (*Parus caeruleus*) - ein Beitrag zur intra-spezifischen Diversität. Verh Dtsch Zool Ges 85(1): 192.
- Snow, D W 1956. The specific status of the Willow Tit. Bull Br Ornithol Cl 76: 29-31.

George Sangster, Nieuwe Rijn 27, 2312 JD Leiden, Netherlands

Recensies

N J COLLAR, M J CROSBY & A J STATTERSFIELD 1994. *Birds to watch 2 - the world list of threatened birds*. BirdLife Conservation Series 4. BirdLife International, Wellbrook Court, Girton Road, Cambridge CB3 0NA, UK. 407 pp. ISBN 0-946888-30-2. GBP 18.50.

DAVID C WEGE & ADRIAN J LONG 1995. *Key areas for threatened birds in the Neotropics*. BirdLife Conservation Series 5. BirdLife International, Wellbrook Court, Girton Road, Cambridge CB3 0NA, UK. 311 pp. ISBN 0-946888-31-0. GBP 22.50.

In 1988, the first edition of *Birds to watch* was hailed as a milestone in avian conservation. Those accolades were rightly deserved. The new publication is a totally rewritten version of the first one. With the fast accumulation of new information the first edition had become out-of-date. The new edition, however, is more than just an update. For each species, threat status has been re-evaluated according to new IUCN criteria. There are basically three categories of threat: Vulnerable, Endangered and Critical, each of which is characterized by a different probability of extinction.

The results of the new investigation reinforce the impression that the global avifauna is rapidly deteriorating. The species accounts constitute the bulk of the book and list no fewer than 1111 globally threatened species (c 11% of all species). Of these, four are extinct in the wild, 168 are critically endangered, which means they could have a 50% chance of extinction in

the next five years, 235 are endangered, characterized by a 20% chance of extinction in the next 20 years and 704 species are vulnerable, having a 10% chance of extinction in the next 100 years. For each species, there are details about distribution, habitat requirements, population trends and threats.

Compared to the previous edition the number of threatened species has increased by 81 species. The authors point out that the new list does not consist of the old list with 81 additions. In fact, there are 295 threatened species in the new edition that were not considered to be at risk in the old edition, while 214 species are downgraded from threatened status. Most of these changes are due to improved information; only few changes are due to a genuinely deteriorated situation. For example, of the 16 species that are now considered to be extinct, it is likely that only one (Ivory-billed Woodpecker *Campephilus principalis*) became extinct after the publication of the first edition. In the Western Palearctic, species now considered to be at risk include Ferruginous Duck *Aythya nyroca*, Steller's Eider *Polysticta stelleri*, Spotted Eagle *Aquila clanga*, Sociable Lapwing *Chettusia gregaria* and White-eyed Gull *Larus leucophthalmus*.

Key areas documents the 600 most important sites for the conservation of the 290 threatened species in Mexico, Middle and South America. These sites, which were identified using the information in *Threatened birds of the Americas* (Collar et al 1992, Cambridge),

are briefly described. For each site the most recent sighting for each species is given. The key areas are presented by country. Details for each country include a review of key areas and key area protection, recent changes to the list of threatened species, the outlook for conservation and the most important literature. Most sites clearly deserve closer attention. For instance, Desengano State Park, Rio de Janeiro, Brazil, is home to 18 threatened species (possibly the world's highest number of threatened species found at a single location), but only one of these has been seen in the 1990s.

In addition to a readership of conservationists, these impressive publications ought to be of interest to every internationally oriented birder and are well worth their price. Anyone concerned with global bird conservation should own them. GEORGE SANGSTER

NIGEL WHEATLEY 1995. *Where to watch birds in Africa*. Christopher Helm/A&C Black, 35 Bedford Row, London WC1R 4JH, UK. 432 pp. ISBN 0-7136-4013-8. GBP 14.99.

Here Nigel Wheatley presents his second guide to the great continental birding experiences: Africa. A volume covering South America has already appeared and another dealing with Asia, from Turkey to Thailand, is projected. The author's passion for pan-African birding is immediately evident; his book is a broad summary of the entire gamut of avian delights to be found in the 'dark continent' (and its related islands): where and how to find Algerian Nuthatch *Sitta ledanti* (once the political situation has improved), Sokoke Scops Owl *Otus ireneae*, both species of rockfowl *Picathartes*, Shoebill *Balaeniceps rex*, Prince Ruspoli's Turaco *Tauraco ruspolti*, perhaps even Congo Peacock *Afropavo congensis*; the list is almost infinite.

The facts: more than 230 main sites or areas are detailed, accompanied by over 100 country and site maps. Each section contains a short overview of the country's infrastructure, accommodation, health and safety, climate, habitats and birds, with attention being focused on endemics, near endemics and species of special conservation priority. The sites are discussed under 'endemics', 'specialities', 'others', 'other wildlife' and 'access'. Additional information such as references, relevant addresses and a list of the endemics and the best sites to search for them completes each country account. Given the constraints of space, there are few obvious site omissions, the species lists are often remarkably full and the relative text lengths are sensibly apportioned. Thus, ever popular destinations such as Gambia and Kenya receive 13 and 26 pages, whilst little visited or dangerous (!) countries, eg, Cape Verde Islands, Ghana, Rwanda and Socotra are typically covered in 1-5 pages.

Wheatley does not pretend to be comprehensive or always up-to-date. Although one can take issue with some statements and the way in which some information is presented, this is still a useful compendium. It would be helpful if fuller reading lists could be prepar-

ed in future editions; this would increase its merit as a first base reference. I also found the author's fascination with numbers, be it of species, endemics or near endemics, rather puerile, but doubtless this will be to many readers' taste. I do wonder at who this book is aimed: neither 'old hands' nor newcomers are liable to find it essential. Nonetheless, for GBP 15 the amount of information contained within its hardcover makes it extremely good value for money, especially when one compares it with the prices charged for many privately produced site guides, most of which are little more than glorified trip reports. GUY M KIRWAN

YOSSI LEFHEM (guest editor) 1995. *Bird migration*. Israel Journal of Zoology 41 (3), 1995 (special issue: Proceedings of the International Conference on Bird Migration, 3-7 April 1994, Eilat, Israel). Laser Pages Publishing, PO Box 50257, Jerusalem 91502, Israel. pp i-viii, 207-522. ISSN 0021-2210. USD 29.50 (personal rate, when paying by personal check or credit card) or USD 59.00 (institutional rate), including p & p.

This special issue of Israel Journal of Zoology presents the proceedings of the International Conference on Bird Migration held at Eilat, Israel, on 3-7 April 1994, organized by The Society for the Protection of Nature in Israel. The papers are arranged according to the themes of the conference, Techniques (eg, systems for tracking migrating birds by radar and satellites), Mechanics & Energetics (of flight), Physiology (nutrition and water supply), Ecology & Evolution (mainly focusing on the Palearctic-African migration system, but there is one paper on the Nearctic-Neotropical migration system as well) and a separate Symposium: Radar Studies of Bird Migration in Israel. The papers are written by many well-known authors and researchers in their field. This issue of Israel Journal of Zoology is essential reading for anyone interested in recent developments in the research on bird migration.

The special issue can be obtained by sending or faxing an order to the publisher (see address above, fax +972-2370625), giving your credit card details (card number, expiry date and signature) or enclosing a cheque for the amount due. ANDRÉ J VAN LOON

J DENIS SUMMERS-SMITH 1995. *The Tree Sparrow*. Distributed by Natural History Book Service, 2-3 Wills Road, Totnes, Devon TQ9 5XN, UK. 205 pp. ISBN 0-9525383-0-X. GBP 24.00.

Alles wat u altijd al over de Ringmus *Passer montanus* wilde weten maar nooit durfde te vragen! Een in alle opzichten degelijke, boeiend geschreven monografie van - toegegeven - niet Neerlands meest zeldzame soort, boordevol figuren, tabellen, kaarten, sonogrammen etc. Aan bod komen onder meer verspreiding, jaarcyclus, broedbiologie, trek, aantallen, populatiedynamica, voedsel en relaties met andere soorten. De enige acht kleurenfoto's zijn die van hybriden tussen

Ringmus en Huismus *P. domesticus*, waaronder één op Schiermonnikoog (foto's van Dick Groenendijk; cf Dutch Birding 13: 66-67, 1991). Een boeiende reeks van indices van (veelal afnemende!) aantallen trekkers

in Engeland en Zweden gaven recensent weer moed het tellen en turven van 'gewone' vogels bij Breskens voorlopig voort te zetten! PETER L. MEININGER

DBA-nieuws

Verkeerd telefoonnummer Remco Hofland in telefoonlijst Tot onze grote spijt is er een fout geslopen in de recent verschenen Dutch Birding-telefoonlijst (de groene). Het eerste van de twee gegeven nummers van de beheerder van de Dutch Birding-vogellijn, Remco Hofland (onder Zuid-Holland), is onjuist. Als gevolg

hiervan is een andere inwoner van Leiden sinds enkele weken doodongelukkig, omdat zijn fax op de gekste tijden op hol slaat. Wij zouden het zeer op prijs stellen als u het nummer van Remco Hofland in de telefoonlijst onmiddellijk verbetert. Het juiste nummer is: 071-5212436. GIBSERT VAN DER BENT

Aankondigingen & verzoeken

Greek Important Bird Areas The Hellenic Ornithological Society (HOS) is currently revising the list of Greek Important Bird Areas (IBA's). All birders that have visited Greece are asked to send information on birds observed in sites that are or can be IBA's. Data should include the name of the sites or, if not known, the name of the nearest village or town; rough maps and descriptions of the sites are useful. Data should be as quantitative as possible; even the roughest numerical estimate is more useful than terms like 'many', 'scarce', etc. Data on wintering and migrating birds in wetlands and breeding birds anywhere are of particular importance. In case of breeding records, standard atlas criteria for confirmation should be used. Birders planning to visit Greece in 1996 can freely contact HOS, mentioning the areas they plan to visit, and they will be informed about the existing or prospecting IBA's if they are willing to spend some time for field observations. All contributors will be acknowledged. Please contact: Hellenic Ornithological Society, Em. Benaki 53, 106 81 Athens, Greece (mentioning 'IBA Project'), telephone/fax +30-13811271.

Moroccan Rare Birds Committee: change of address The recently established Moroccan Rare Birds Committee (MRBC) (cf Dutch Birding 17: 118, 1996) has changed its address (see below). It also appears that many sightings of rare birds in Morocco have not (yet) been submitted to the MRBC, most probably because observers are still unaware of the existence of the MRBC. The MRBC strongly encourages all birders to submit records of rare birds seen in Morocco to: Jacques Franchimont (secretary of MRBC), Quartier Abbas, Lmsahdi, rue nr 6, nr 22, 50000 Meknès, Morocco.

Norwegian Mammal Atlas The Norwegian Zoological Society is currently preparing a Norwegian mammal atlas, starting with records from 1980 and including data until at least the end of 1997. All mammal species, both terrestrial and marine, will be mapped, including those of the Norwegian territorial waters and the arctic archipelago of Svalbard. It is not intended to estimate population levels but merely to record the presence of the species. Not only reports of sightings are welcomed, but also of tracks, feeding signs, droppings, shed antlers, etc. Of particular interest are records indicative of breeding. The data (from 1980 onwards) should include date (at least year and month or season), place (if possible with UTM-grid co-ordinates, or at least an accurate description of the site, eg. 1 km north of...), county (fylke), district (kommune), type of record (sighting, tracks, etc) and any comment considered important. For some species (eg. bats, whales) photographs are welcomed, or at least full descriptive accounts relating to the observation. For species such as shrews and small rodents skulls and/or lower jaws are required for documentation. When photographing tracks, please place an object or ruler beside them to make size judgements possible. A full list of species for which documentation is required is available upon request. All contributors will be acknowledged in the final book. Please send your information to: 'Pattedyratlas', Norwegian Zoological Society, PO Box 102 Blindern, 0314 Oslo, Norway, telephone +47-22854583 or +47-22851721, fax +47-22854605 or +47-22851837.

Pan-Asian Ornithological Congress & BirdLife Asia Conference On 9-17 November 1996, the Pan-Asian Ornithological Congress (PASOC) and the BirdLife Asia

Conference will be held in Bangalore, India, jointly organized by the Salim Ali Centre for Ornithology and Natural History (SACON) and the BirdLife Asia Council. The PASOC will evaluate the current status of ornithological research in Asia, highlight ornithological issues and give impetus and guidelines for future research in the region. The BirdLife Asia Conference, which will be attended by BirdLife Asia partners, representatives, staff and collaborators, will review and develop the BirdLife Asia Programme, strengthen the network of organizations and individuals working in the region and present the existing and future BirdLife projects in Asia. A complimentary field trip will be organized on 13 November 1996 to one of the best bird areas in southern India. For further information on the event, a brochure and a registration form, interested participants should contact: V S Vijayan, National Co-ordinator, SACON, Kalampayan PO, Coimbatore 641 010, Tamil Nadu, India, telephone +91-422-807953 (or 807972 or 807983), fax +91-422-807953, e-mail centre@sacon.ernet.in. However, in case of diffi-

culties in communication, interested participants can contact: BirdLife International, Asia Division, Wellbrook Court, Girton Road, Cambridge CB3 0NA, UK, telephone +44-1223-277318, fax +44-1223-277200, e-mail birdlife@gn.apc.org.

Vogeltrek bij Breskens: een introductie Onlangs is een brochure uitgegeven over de vogeltrek langs de trektpost bij Breskens, Zeeland, onder de titel *Vogeltrek bij Breskens: een introductie*. Deze sober uitgegeven, maar zeer informatieve brochure is geschreven door Peter Meininger en Pim Wolf, en bevat onder meer de 'huisregels' en de geschiedenis van de trektpost, een overzicht van de jaartotalen van 1990-95, de dagrecorders van 1981-96 en de fenologie van 1991-96, goede vogelplekken in de omgeving en een literatuurlijst. De brochure is te bestellen door het overmaken van NLG 6.00 op girorekening 76442 tnv Peter L. Meininger te Vlissingen, onder vermelding van 'Breskens 1996'.

WP reports

This review lists rare and interesting birds reported in the Western Palearctic in **March-April 1996** and focuses on north-western Europe. Information covering earlier reports is included as well. The reports are largely unchecked and their publication here does not imply future acceptance by the rarities committee of the relevant country.

In England, **White-billed Divers** *Gavia adamsii* were seen at Staithes Harbour, North Yorkshire, on 14 February, at River Witham, Lincolnshire, from 29 February to 2 March (when it died), and at Blyth Estuary, Northumberland, from 20 March until 8 April. During March, two individuals were reported in Denmark and up to three in Scotland (where a first-winter was seen off North Ronaldsay, Orkney, on 21 April). In the Netherlands, a moulting adult (with no remiges) was found dead at the beach of Terschelling, Friesland, on 4 April. A soft-plumaged petrel *Pterodroma deserta/feae/madeira/mollis* found on the shores of the Dead Sea near Ein Gedi, Israel, on 8 February 1963 and identified as Cape Verde Petrel *P. feae* has recently been re-identified as **Soft-plumaged Petrel** *P. mollis* after examination of the specimen (Shirihai 1996, The birds of Israel). This record belatedly adds a new species to the WP list and shows that this numerous Southern Hemisphere species is capable of crossing the equator to reach northern waters. Interestingly, the bird was described as having a white breast without a dark band, leading to the original identification as Cape Verde Petrel (Bull Br Ornithol Cl 103: 110, 1983). On 12-13 March, no less than 72 **Red-billed**

Tropicbirds *Phaethon aethereus* and 58 **Brown Boobies** *Sula leucogaster* were found dead on Raso, Cape Verde Islands, most of them apparently killed by people. These species' populations on the Cape Verde Islands do not exceed 125 and 1000 pairs, respectively (Hazevoet 1995, The birds of the Cape Verde Islands). In mid-January, 800 **Dalmatian Pelicans** *Pelecanus crispus* were counted in the Evros Delta, north-eastern Greece. In Israel, up to four **Striated Herons** *Butorides striatus* stayed at Eilat North Beach during March. In the Cape Verde Islands, three single dark morph **Western Reef Egrets** *Egretta gularis* were present on Santiago on 4-26 March (there were seven Cape Verdes records of which five in 1986-95) and two **Intermediate Egrets** *E. intermedia* at Rabi Lagoon, Boavista, on 20-22 March. A **Great Blue Heron** *Ardea herodias* stayed on Ouessant, Finistère, France, on 12-14 April. On 5-24 March, four nests of **Cape Verde Purple Herons** *A. (purpurea) bournei* were occupied at the colony of Boa Entrada, Santiago. In France, breeding numbers of **White Stork** *Ciconia ciconia* increased considerably since 1984 (by 830%), with 315 occupied nests and 548 fledged young in 1995; most of these were found in the north-east and the south-west. It is shown that the new population in the south-west partly originates from the expanding Spanish population.

In Hungary, 17 **Lesser White-fronted Geese** *Anser erythropus* were counted at Nagyivan on 17 March. During March, after one of this century's most severe winters in the Netherlands, a record total of 20 was reported from

Flanders, Belgium. A flock of 24 was seen at Anjum, Friesland, on 4 April and, in the same period, nine were reported at nearby Zoutkamp, Groningen, the Netherlands. During April, an influx of **Green-winged Teal** *Anas crecca carolinensis* occurred in Britain (20 males), the Netherlands (two) and Nordrhein-Westfalen, Germany (one). The long-staying **American Black Duck** *A rubripes* remained at Tresco, Scilly, England. The first **Redhead** *Aythya americana* for Britain and the WP was a male at Bleasby, Nottinghamshire, on 9-27 March. A **Ring-necked Duck** *A collaris* at Lutjebroekerweel, Noord-Holland, on 12-17 April was only the first female for the Netherlands. Another female stayed at the Walsee, north-eastern Switzerland, into April. In the Canary Islands, three Ring-necked Ducks and a male and female **Lesser Scaup** *A affinis* remained at Roquito del Fraile, Tenerife, until at least mid-March (cf Dutch Birding 18: 39, 1996). Other males Lesser Scaup stayed near Thurso, Highland, Scotland, from 1 February to 10 March and at Lough Gill, Kerry, Ireland, on 22-23 March. In England, single males were reported near St Albans, Hertfordshire, on 7-18 April (adult), at Sutton-in-Ashfield, Nottinghamshire, on 15 April (first-summer) and near Wakefield, South Yorkshire, on 15-21 April (first-summer). In Scotland, two first-winter females **Harlequin Duck** *Histrionicus histrionicus* stayed at Kennedy's Pass, Ardwell Bay, Girvan, Ayrshire, from 13 April. Five **Surf Scoters** *Melanitta perspicillata* remained in Largo Bay, Fife, Scotland, from 22 January into late April. A mid-January count at Vistonis lake, north-eastern Greece, resulted in 604 **White-headed Ducks** *Oxyura leucocephala*. At the Straits of Messina, Sicily, Italy, 21 **Pallid Harriers** *Circus macrourus* were counted on migration from late March to 19 April, including a group of five on 6 April. Besides, single **Long-legged Buzzards** *Buteo rufinus* were seen on 24 March and 9 April and a **Saker Falcon** *Falco cherrug* on 24 March. The first Long-legged Buzzard for Tenerife and the second for the Canary Islands was an immature at Punta de Teno on 3 March. Apart from several **Spotted Eagles** *Aquila clanga* wintering in France, Italy and Spain (cf Dutch Birding 18: 39, 1996), one stayed at Niederried Stausee near Bern, Switzerland, during February (and, probably, earlier). A displaying pair of **Verreaux's Eagles** *A verreauxii* was photographed at Wadi Rum, Jordan, on 2 April. A pale morph **Booted Eagle** *Hieraaetus pennatus* was seen at Lübeck, Schleswig-Holstein, Germany, in mid-April. In Ireland, a grey **Gyr Falcon** *F rusticolus* was reported in Londonderry on 23 March and a white one was discovered by the local priest on Tory Island, Donegal, on 25 April. A **Cape Verde Peregrine** *F (peregrinus) madens* was seen at cliffs just east of Praia, Santiago, on 4 March (recently, the total population has been estimated less than 20 pairs). The first **American Coot** *Fulica americana* for England was discovered on 16 April at Stodmarsh, Kent, and remained for the rest of the month. From 1 February to 10 March, two adults and a first-winter **Siberian White Crane** *Grus leucogeranus* stayed at Bharatpur, Rajasthan, India, where this species was last seen in the winter of 1992/93. Presumably, these are the last surviving individuals of this species'

western Siberian population, of which many were known to migrate south through Afghanistan. This winter's second **Little Bustard** *Tetrax tetrax* for the Netherlands stayed at Westenschouwen, Zeeland, on 19-25 March. A national survey in France revealed a dramatic decline from up to 6000 singing males in 1985-89 to 1400 in 1995, of which most in the Mediterranean areas (50%) and 450-540 in Poitou-Charentes in the west (Ornithos 3: 73-77, 1996). The species is on the verge of extinction in Champagne-Ardenne.

In Andalusia, southern Spain, a **Sociable Lapwing** *Chettusia gregaria* was reported at La Janda on 19 February. In Germany, one was present at Kirchdorf, Baden-Württemberg, Germany, from 30 March to 7 April. In the Netherlands, one stayed at Lopik, Utrecht, on 2-14 April and another at Buggenum, Limburg, on 17-18 April. In Israel, up to three **White-tailed Lapwings** *C leucura* were reported at Eilat and along the Jordan border during late March. The first **Least Sandpiper** *Calidris minutilla* and the first **Common Snipe** *Gallinago gallinago* for the Cape Verde Islands were seen at the sewage ponds of Mindelo, São Vicente, on 9-10 March. This winter, the only report of a **Slender-billed Curlew** *Numenius tenuirostris* was at Lentini lake near Siracusa, south-eastern Sicily, on 31 March. One was seen well at Hortobágy fishponds, Hungary, on 1-4 May. A good number of **Marsh Sandpipers** *Tringa stagnatilis* was reported in central Europe, including 14 at the German side of Bodensee. **Lesser Yellowlegs** *T flavipes* stayed into late April at Cloughy Bay, Down, Northern Ireland, from 24 March and in Cheshire, England, from 7 April. The long-staying first-winter **Spotted Sandpiper** *Actitis macularia* remained at River Tavy, Devon, England. In Israel, a winter **Grey Phalarope** *Phalaropus fulicaria* was swimming in pools north of Eilat on 29-30 March. The maximum number of **White-eyed Gulls** *Larus leucophthalmus* at Eilat North Beach was 21 on 25 March. The sixth **Great Black-headed Gull** *L ichthyaeus* for Italy was an adult at Lentini lake on 31 March. A **Laughing Gull** *L atricilla* stayed at Sunderland, Tyne & Wear, England, from 29 February to 11 April and a first-winter at Blennerville, Kerry, on 8-13 April. An adult **Kumlien's Gull** *L glaucoides kumlieni* was photographed at Killybegs, Donegal, Ireland on 8 March. In England, **Ross's Gulls** *Rhodostethia rosea* were reported in Devon on 13-20 March and later also in Cornwall. The long-staying **Forster's Tern** *Sterna forsteri* at Galway, Ireland, was infrequently reported during March-April. On 9 April, a **Bridled Tern** *S anaethetus* was seen flying past with Sandwich Terns *S sandvicensis* at Dungarvan, Waterford, Ireland. Up to three **Little Terns** *S albigrons* stayed at Rabil Lagoon, Boavista, on 18-22 March (there were six Cape Verdes records during 1988-95, all but one from Boavista).

A **Eurasian Scops Owl** *Otus scops* was found at Pforzheim, Bayern, Germany, on 8 April. A singing **Eagle Owl** *Bubo bubo* discovered at the quarry of 't Rooth, Limburg, on 3 March and infrequently seen into the last

77 White-billed Diver / Geelsnavelduiker *Gavia adamsii*, hooked by fisherman, River Witham, Lincolnshire, England, 2 March 1996 (Steve Young/Birdwatch) 78 Cape Verde Purple Heron / Kaapverdiche Purperreiger *Ardea (purpurea) bournei*, Boa Entrada, Santiago, Cape Verde Islands, 4 March 1996 (Theo Bakker/Cursorius) 79 Harlequin Ducks / Harlekijneenden *Histrionicus histrionicus*, Ardwell Bay, Girvan, Strathclyde, Scotland, April 1996 (Steve Young/Birdwatch)

80 Laughing Gull / Lachmeeuw *Larus atricilla*, Sunderland, Tyne & Wear, England, February 1996 (Steve Young/Birdwatch)
81 Verreaux's Eagle / Zwarte Arend *Aquila verreauxii*, Wadi Rum, Jordan, 2 April 1996 (Ronald de Lange) **82** Lesser Scaup / Kleine Topper *Aythya affinis*, male, Tyttenhanger Gravel Pits, St Albans, Hertfordshire, England, April 1996 (Steve Young/Birdwatch)
83 Redhead / Roodkoopeend *Aythya americana*, male, Bleasby Gravel Pits, Nottinghamshire, England, March 1996 (Steve Young/Birdwatch) **84** American Coot / Amerikaanse Meerkoet *Fulica americana*, Stodmarsh, Kent, England, April 1996 (David Tipling)
85 Cinereous Bunting / Smyrnagors *Emberiza cineracea*, Eilat, Israel, March 1996 (Arie Ouwerkerk)

86 Hawk Owl / Sperweruil *Surnia ulula*, Gribskov, Sjælland, Denmark, March 1996 (Felix Heintzenberg) **87** Intermediate Egret / Middelste Zilverreiger *Egretta intermedia* and Cattle Egret / Koereiger *Bubulcus ibis*, Rabil Lagoon, Boavista, Cape Verde Islands, 22 March 1996 (Theo Bakker/Cursorius) **88** Sociable Lapwing / Steppekievit *Chettusia gregaria*, Lopik, Utrecht, the Netherlands, April 1996 (Marten van Dijk)

week of April was only the fifth for the Netherlands. On 29 April, a **Snowy Owl** *Nyctea scandiaca* at Cap Gris Nez, Pas-de-Calais, France, was seen flying off across the Channel. The **Hawk Owl** *Surnia ulula* at Gribskov, Sjælland, Denmark, remained during March. A 13-month survey of the pine forests in the Sierra Madre mountains, north-western Mexico, has failed to find **Imperial Woodpecker** *Campephilus imperialis*. This world's largest woodpecker was last recorded with certainty in 1958 (World Birdwatch 18 (1): 2, 1996). Although the species' foraging excavations in old-growth forest were still found as recently as March 1995, it may be regarded as virtually extinct as continuing logging has now wiped-out all breeding habitat. At Eilat, up to 12 **Namaqua Doves** *Oena capensis* were reported in March. In England, a **Calandra Lark** *Melanocorypha calandra* stayed on St Agnes, Scilly, on 17-18 April. An **Italian Wagtail** *Motacilla flava cinereocapilla* was seen at Salzderhelden, Niedersachsen, Germany, on 10 April. The second **Black-backed Wagtail** *M lugens* for Australia was reported at Derby, Western Australia, from 30 December 1995. The fifth **White Wagtail** *M alba alba* for the Cape Verde Islands stayed at the sewage ponds of Mindelo, São Vicente, on 9-10 March. The first wintering **Pied Wagtail** *M a yarellii* for Italy was present at Ladispoli, Rome.

The first-winter **Cedar Waxwing** *Bombycilla cedrorum* stayed in a flock of **Bohemian Waxwings** *B garrulus* in Nottingham, Nottinghamshire, England, from 20 February to 18 March (cf Dutch Birding 18: 37, 40-41, 1996). The huge influx of Bohemian Waxwings in Britain (1000s) and the Netherlands (up to 3500) was evident into early April. The numbers reaching France remained relatively low with 280 during January-February (Ornithos 3: 78-80, 1996). A male **Common Stonechat** *Saxicola torquata* of the Caspian subspecies *S t variegata* was seen at Azraq, Jordan, on 7 April. A record 80 **Isabelline Wheatears** *Oenanthe isabellina* were reported in south-eastern Sicily during the first half of March. A male **Pied Wheatear** *O pleschanka* was seen at Shaumari, Jordan, on 7 April. The ninth **Desert Wheatear** *O deserti* for Sicily stayed at Marina di Modica on 2-4 March. The long-staying female **Black-throated Thrush** *Turdus ruficollis atrogularis* at Den Helder, Noord-Holland, remained until 20 March. In England, a long-staying male at Peterborough, Cambridgeshire, remained until 15 March (cf Dutch Birding 18: 41, 1996) and a female was present at Holkham Park, Norfolk, on 13-16 March. In April, several **Subalpine Warblers** *Sylvia cantillans* were reported in north-western Europe, including two on Great Saltee Island, Wexford, Ireland. A male **Ménétries's Warbler** *S mystacea* was seen at Samar, Eilat, on 29 March and another at Qasr Amra, Jordan, on 6 April. In Scilly, a female **Sardinian Warbler** *S melanocephala* stayed on St Agnes on 29-30 March; a male was seen at Lizard, Cornwall, on 13 April and another was trapped and ringed at Mokkebank,

Friesland, the Netherlands, on 21 April. The first **Rüppell's Warblers** *S ruepellii* since 17 years for Sicily were an adult male at Penisola Magnisi on 16 March and a female at Capo Murro di Porco on 30 March. On 14 April, the second **Pallas's Leaf Warbler** *Phylloscopus proregulus* for Italy was trapped and ringed on Ventotene, Lazio. If accepted, a **Radde's Warbler** *P schwarzi* reported at Siracusa, Sicily, on 30 March will also be the second for Italy.

The third **Azure Tit** *Parus cyanus* for Sweden stayed at Åsele, Lappland, from January to late March. After 10 years, photographs turned up of the first **Isabelline Shrike** *Lanius isabellinus* for the Netherlands (the third in total) on Texel, Noord-Holland, on 18-19 October 1985. An adult male **White-shouldered Starling** *Sturnus sinensis* frequented a bird-feeder at De Bilt, Utrecht, the Netherlands, from mid-March to 15 April. A **Jackdaw** *Corvus monedula* was found at Cape Spear, Newfoundland, Canada, on 14 April (there had been one at St John's dump in early January). During April, there were still 30 **Arctic Redpolls** *Carduelis hornemanni* reported in Britain. A female **Long-tailed Rosefinch** *Uragus sibiricus* stayed on Helgoland, Schleswig-Holstein, from 28 April. A **Rustic Bunting** *Emberiza rustica* was present at Hoopa, California, USA, from 23 December 1995 onwards. In the Netherlands, two males **Pine Bunting** *E leucocephalos* stayed at Oirschot, Noord-Brabant, from 26 February to mid-March and another male at Planken Wambuis, Gelderland, during the first half of March. A female resided at Ludwigsburg, Baden-Württemberg, Germany, from 25 February to mid-March. Males stayed at Swords, Dublin, Ireland, during 3-17 March, at Harthill, South Yorkshire, on 14-16 March and at Karlstad, Värmland, Sweden, during March. An adult male stayed on Helgoland on 19-20 April. At Eilat, four different males **Cinereous Bunting** *E cineracea* were seen during the second half of March.

For a number of reports, publications in Birding World, Birdwatch, Bird Watching, British Birds, Limicola, Vår Fågelvärld, Winging It and World Birdwatch were consulted. News from Britain was kindly supplied by Birdline (0891-700-222 or 0891-700-242) and Rare Bird News (0881-888-111). We wish to thank Nils Anthes, Theo Bakker (Cape Verde Islands), Peter Barthel, Max Berlijn, Mario Camici, Valerio Cappello, Tony Clarke (Canary Islands), Yvan Coenraerts, Andrea Corso, Jochen Dierschke, Klaas van Dijk (Cape Verde Islands), Enno Ebels, Zoltán Ecsedi, Annika Forsten, Steve Gantlett, Hans Gebuis, Marcello Grusso, Ricard Gutiérrez, Justin Jansen, Rogier Karskens, Guy Kirwan (OSME), Daniel Kratzer, Jan van der Laan, Martjan Lammertink, Bruce Mactavish, Anthony McGeehan, Richard Millington, Dominic Mitchell, Chris Murphy, Gerald Oreeel, Arie Ouwerkerk, Phil Palmer, John Ryan, Aat Schafenaar, Gábor Vasuta, Roland van der Vliet and Steve Young for their help in compiling this review.

Arnoud B van den Berg, Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort-Zuid, Netherlands
George Sangster, Nieuwe Rijn 27, 2312 JD Leiden, Netherlands

Recente meldingen

Dit overzicht van recente meldingen van zeldzame en interessante vogels in Nederland en België beslaat voornamelijk de periode **februari-maart 1996**. De vermelde gevallen zijn merendeels niet geverifieerd en het overzicht is niet volledig. Alle vogelaars die de moeite namen om hun waarnemingen aan ons door te geven worden hartelijk bedankt.

Waarnemers van soorten in Nederland die worden beoordeeld door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna wordt verzocht hun waarnemingen zo spoedig mogelijk toe te zenden aan: CDNA, Postbus 45, 2080 AA Santpoort-Zuid, Nederland. Hiertoe gelieve men gebruik te maken van CDNA-waarnemingsformulieren die eveneens verkrijgbaar zijn bij bovenstaand adres.

Nederland

DUIKERS TOT VALKEN Een mooi aantal van 135 **Roodkeelduikers** *Gavia stellata* werd op 13 maart geteld bij de Brouwersdam, Zuid-Holland. Een **Ijsduiker** *G. immer* verbleef van 18 februari tot in april in de 8e Petroleumhaven bij de Maasvlakte, Zuid-Holland. Een serieuze

melding van een **albatros** *Diomedea* bij Scheveningen, Zuid-Holland, op 25 maart, betrof waarschijnlijk een **Wenkbrauwalbatros** *D. melanophris*. Op 17 februari zat een **Noordse Stormvogel** *Fulmarus glacialis* langs de Oostvaardersdijk ter hoogte van de Knardijk, Flevoland. **Kuifaalscholvers** *Phalacrocorax aristotelis* werden waargenomen op 9 februari bij Scheveningen en op 23 maart bij Terneuzen, Zeeland. Een **Kwak** *Nycticorax nycticorax* werd op 1 februari gezien bij Ritthem, Zeeland. **Grote Zilverreigers** *Egretta alba* waren er op 3, 6 en 24 maart bij Bleskensgraaf, Zuid-Holland, op 3 maart bij Nieuwkoop, Zuid-Holland, van 13 tot 17 maart bij Lopik, Utrecht, op 14 maart bij Valthen, Drenthe, en op 23 maart bij Deventer, Overijssel. Een vroege **Zwarte Ooievaar** *Ciconia nigra* vloog op 20 maart over het Vijlenerbos, Limburg. Vanaf 18 februari werd reeds een 20-tal, veelal overvliegende **Ooievaars** *C. ciconia* gemeld. **Groenlandse Kolganzen** *Anser albitrons flavirostris* werden gemeld op 4 februari in de Ooypolder, Gelderland, op 21 februari bij Ooijen, Limburg, en twee bij Middelburg, Zeeland, op 22 februari bij Aijen, Limburg, op 9 maart tussen Lauwersoog en Noordpolderzijl, Groningen, en op 23 maart bij Voorst, Gel-

89 Notenkraaker / Nutcracker *Nucifraga caryocatactes*, Veenendaal, Utrecht, februari 1996 (Chris Schenk)

Recente meldingen

- 90 Steppekievit / Sociable Lapwing *Chettusia gregaria*, Lopik, Utrecht, 5 april 1996 (René van Rossum)
91 Grote Trap / Great Bustard *Otis tarda*, Rolde, Drenthe, 2 maart 1996 (Peter van Rij)
92 Steppekievit / Sociable Lapwing *Chettusia gregaria*, Lopik, Utrecht, april 1996 (Marten van Dijl)

derland. Maximaal 10 **Dwergganzen** *A erythropus*, onvolwassen en gekleurde, verbleven tot 2 maart bij Petten, Noord-Holland, en op 2 en 16 maart was daar een ongeringde adult aanwezig. Tot 23 maart bleef het negental ter plaatse bij Anjum, Friesland, en losse exemplaren werden gezien op 4 februari in de Ooypolder, op 25 februari bij Asten/Heusden, Noord-Brabant, en op 28 februari bij Vught, Noord-Brabant. Blauwe **Sneeuwganzen** *A caerulescens* werden gezien op 21 februari bij de Slikken van de Heen, Zeeland, en van 25 tot 27 februari bij Honswijk, Utrecht. De **Ross' Gans** *A rossii* zat achtereenvolgens op 4 februari bij Middelharnis, Zuid-Holland, op 17 februari op de Slikken van Flakkee, Zuid-Holland, en op 22 en 23 februari op de Plaaf van Scheelhoek, Zuid-Holland. In februari werden nog tenminste 250 **Witbuijkrotganzen** *Branta bernicla hrota* ter plaatse gemeld. Begin maart leken de meeste weer te vertrekken, hetgeen geïllustreerd werd door de waarneming van maar liefst 310 exemplaren op 2 maart in de omgeving van De Putten bij Camperduin, Noord-Holland. Andere uitzonderlijke waarnemingen waren op 20 februari (twee) bij Griendtsveen, Limburg, op 21 februari bij Wilp, Gelderland, en op 24 februari bij Aijen. **Zwarte Rotganzen** *B b nigricans* werden gezien op 25 februari (twee) op Texel, Noord-Holland, en op 26 februari bij Vlaardingen, Zuid-Holland. In totaal werden 20 **Roodhalsganzen** *B ruficollis* doorgegeven. De enige serieuze waarneming van een **Amerikaanse Smient** *Anas americana* was op 19 februari op Terschelling, Friesland. De **Bronskopeend** *A falcata* van Haarlem, Noord-Holland, werd op 4 februari gezien in de ringvaart van de Haarlemmermeer, Noord-Holland. Een **Amerikaanse Wintertaling** *A crecca carolinensis* zat vanaf 3 april bij Tienhoven, Utrecht. **Witoogenden** *A nyroca* werden opgemerkt op 12 en 23 maart op het Goor bij Soerendonk, Noord-Brabant, van 16 tot 19 maart bij Valkenswaard, Noord-Brabant, op 17 en 29 maart bij Velp, Gelderland, en op 27 maart bij Nieuwkoop. De doortrek van adulte **Rode Wouwen** *Milvus*

milvus was dit jaar uitzonderlijk vroeg. De eerste piek viel in de tweede helft van februari, met 47 van de in totaal 84 meldingen in deze periode. Van de **Zeearend** *Haliaeetus albicilla* werden er ten minste 11 ter plaatse en zes overvliegend vastgesteld. Met name het gebied van de Brabantse Biesbosch, Zuid-Holland, tot en met het Haringvliet, Zuid-Holland, was zeer in trek bij deze soort (minimaal zes). Een mogelijke **Russische Havik** *Accipiter gentilis buteoides* werd tot 12 maart gezien bij Sittard, Limburg. Er werden 'slechts' 30 **Slechtvalken** *Falco peregrinus* doorgegeven, waaronder vijf die op 21 maart langstrokken bij Breskens, Zeeland.

KRAANVOGELS TOT ALKEN In de periode vanaf 16 februari werden c 4000 **Kraanvogels** *Grus grus* geteld, met als piekperiode 8 tot 14 maart (3700). Een mannetje **Kleine Trap** *Tetrax tetrax* verbleef van 19 tot 27 maart bij de Inlagen van Westenschouwen, Zeeland. De **Grote Trap** *Otis tarda* van Rolde, Drenthe, was daar nog aanwezig tot 9 maart, terwijl er op 20 februari één langsvloog bij Kijkduin, Zuid-Holland. Groot was de verbazing toen op de plek van de Kleine Trap bij Westenschouwen van 30 maart tot 1 april een **Griël** *Burhinus oediacnemus* opdook. Deze vogel had een rode ring aan de rechterpoot en is waarschijnlijk afkomstig van de Engelse populatie waarvan veel vogels geringd zijn. Recordaantallen **Goudplevieren** *Pluvialis apricaria* (34 000) en **Kieviten** *Vanellus vanellus* (110 000) werden op 21 maart geteld bij Breskens. Een **Steppekievit** *Chettusia gregaria* verbleef vanaf 3 april bij Lopik. De eerste **Ijslandse Grutto's** *Limosa limosa islandica* werden gemeld op 31 maart (vijf) bij de Flaauwers Inlaag, Zeeland. **Rosse Franjepoten** *Phalaropus fulicaria* werden waargenomen op 17 februari bij Lauwersoog en op 20 februari bij Katwijk, Zuid-Holland. **Kleine Burgemeesters** *Larus glaucooides* werden gezien op 11 februari bij Ool, Limburg, op 18 februari in De Putten bij Camperduin en langs de Maas bij Waalwijk, Noord-Brabant, op 28 februari bij Katwijk en op 29 februari bij

93 Zeearenden / White-tailed Eagles *Haliaeetus albicilla*, Hellegatsplaten, Zuid-Holland, 13 januari 1996
(Gerard L Ouweneel)

Recente meldingen

Hoek van Holland, Zuid-Holland. De adulte **Grote Burgemeesters** *L hyperboreus* bleven aanwezig tot 9 maart bij Den Helder, Noord-Holland, en tot 17 maart bij de Brouwersdam. Daarnaast waren er waarnemingen van onvolwassen vogels op 22 en 23 februari in de Marshaven bij Zutphen, Gelderland, op 23 februari in De Putten bij Camperduin en op 18 maart te Scheveningen. De zoveelste waarneming van een **Ross' Meeuw** *Rhodostethia rosea* bij Camperduin, betrof een adult die op 20 februari langsvloog. De eerste **Reuzenster** *Sterna caspia* werd al op 26 maart gemeld bij Breskens. Er was één melding van een **Zwarte Zeekoet** *Cephus grylle*, en wel op 20 februari bij de Maasvlakte. **Kleine Alken** *Alle alle* waren er op 17 februari bij Westkapelle, Zeeland, en van 29 februari tot 2 maart bij Katwijk. Twee **Papegaaiduikers** *Fratercula arctica* werden op 10 februari van Scheveningen gemeld.

UILEN TOT GORZEN Het rommelde behoorlijk in Limburg dit voorjaar. Twee fanatieke waarnemers wisten twee soorten op te sporen, waarvan iedereen weliswaar weet dat ze in het zuiden van deze provincie moeten zitten, maar die toch eerst gevonden dienen te worden. Op 3 maart werd in de mergelgroeve van 't Rooth bij Cadier en Keer, Limburg, een mannetje **Oehoe** *Bubo bubo* gehoord. Tot in april viel deze vogel onregelmatig op deze plek te beluisteren en af en toe te zien. De **Middelste Bonte Specht** *Dendrocopos medius* van het Vijlenerbos werd al in de vorige rubriek gemeld en bleef vrijwel de gehele periode te bewonderen. De **Hop** *Upupa epops* van Katwijk liet zich ook niet echt wegjagen en was tot 24 maart aanwezig. Bij Breskens werden van een aantal soorten zangvogels hoge aantallen vastgesteld: 161 **Boomleeuweriken** *Lullula arborea* op 10 maart, 300 **Grote Lijsters** *Turdus viscivorus* op 9 maart en 250 op 10 maart, en 39 000 **Vinken** *Fringilla coelebs* op 21 maart. Ook werd hier op 10 maart een **Grote Pieper** *Anthus richardi* waargenomen. Er werden in de periode nog eens 140 **Pestvogels** *Bombycilla garrulus* gemeld. De totale schatting van de invasie loopt uiteen van minimaal 2500 tot 4000 exemplaren. De topperiode lag in de eerste drie weken van februari en het zwaartepunt van de waarnemingen lag in een strook van oost naar west over het midden van ons land, met groepen van meer dan 100 exemplaren in Houten,

Utrecht, Zeist (alle Utrecht), en Haarlem. **Water-spreeuwen** *Cinclus cinclus* waren van 4 tot 7 februari aanwezig bij Valkenburg, Limburg, en op 20 februari in het Leuvenumse Bos, Gelderland. Het zou daarbij om twee verschillende ondersoorten gaan. De **Zwartkeelijster** *Turdus ruficollis atrogularis* van Den Helder bleef zijn singel trouw tot 20 maart. Het zoeken naar de Middelste Bonte Specht in het Vijlenerbos leverde regelmatig ook waarnemingen van **Taigaboombkruipers** *Certhia familiaris* op. Daarnaast waren er meldingen op 26 februari bij Lopik en op 5 maart bij Schiedam, Zuid-Holland. Een **Buidelmees** *Remiz pendulinus* vloog op 23 maart over Arcen, Limburg. De **Notenkraker** *Nucifraga caryocatactes* van Veenendaal, Utrecht, bleef tot 9 maart, terwijl andere exemplaren verschenen op 8 februari bij Lochum, Gelderland, twee op 12 februari bij Kollum, Friesland, en op 18 februari bij Enkhuizen, Noord-Holland. De **Huiskraaien** *Corvus splendens* van Hoek van Holland geven nog regelmatig thuis maar die van Renesse, Zeeland, lijkt verdwenen te zijn. De kleine invasie van **Witstuitbarmsijzen** *Carduelis hornemanni* leverde deze winter niet minder dan 27 exemplaren op. Er waren waarnemingen tot 18 maart bij Lopik (één à twee), tot 19 maart bij Baarn, Utrecht (maximaal drie), op 6 en 7 februari in Groningen, Groningen (één à twee), van 7 februari tot 20 maart bij het Robbenoordbos, Noord-Holland, op 8 februari bij Vledder, Drenthe, op 23 en 24 februari bij Bergen, Noord-Holland, op 6 maart wederom in Groningen, op 9 maart bij Zandvoort, Noord-Holland, op 10 maart langs Breskens en van 11 tot 23 maart in Sneek, Friesland. Bij Breskens vloog op 9 maart een **Vale Woestijnvink** *Rhodospiza obsoleta* temidden van de vele 100en langstreckende Rietgorzen *Emberiza schoeniclus*. Ten zuiden van de Oirschotse Heide, Noord-Brabant, werden op 26 februari temidden van een grote groep **Geelgorzen** *E citrinella* en andere zaadeters twee mannetjes **Witkopgors** *E leucocephalos* ontdekt. Deze bleven daar tot 20 maart. Een ander mannetje verbleef van 3 tot 13 maart in de Planken Wambuis, Gelderland. In beide gevallen gaat het waarschijnlijk om overwinteraars. De laatste soort van deze rubriek is één van de vele 'long-stayers' van deze winter en wel de **Dwerggors** *E pusilla* van Katwijk, die aanwezig bleef tot in maart.

Ruud M van Dongen, Albertusstraat 4, 5261 AD Vught, Nederland
Remco Hofland, Koningsstraat 23A, 2316 CC Leiden, Nederland
Peter W W de Rouw, Schoolstraat 3-bis, 3581 PM Utrecht, Nederland

België

AALSCHOLVERS TOT VALKEN **Kuifaalscholvers** *Phalacrocorax aristotelis* werden waargenomen te Oostende, West-Vlaanderen, op 3 en 22 februari, respectievelijk een onvolwassen en een adult-zomer. Op 13 maart verbleef een **Kwak** *Nycticorax nycticorax* bij Jabbeke,

West-Vlaanderen. De enige **Kleine Zilverreiger** *Egretta garzetta* werd op 26 februari gezien te Wijnegem, Antwerpen; blijkbaar werden de aantallen behoorlijk uitgedund door de koude winter. **Grote Zilverreigers** *E alba* daarentegen bleven het uitstekend doen met in totaal acht exemplaren, waarvan telkens twee te Harchies, Hainaut (tot 16 maart) en te Retie, Antwerpen (tot 29 maart) en telkens één te Brecht, Antwerpen, op 10

94 Kleine Trap / Little Bustard *Tetrax tetrax*, Westenschouwen, Zeeland, 24 maart 1996 (Patrick Palmten)
 95 Middelste Bonte Specht / Middle Spotted Woodpecker *Dendrocopos medius*, Vijlenerbos, Limburg, februari 1996 (Raymond van Splunder) 96 Witkopgors / Pine Bunting *Emberiza leucocephalos*, mannetje, Oirschotse Heide, Noord-Brabant, maart 1996 (Rob G Bouwman) 97 Griel / Stone-curlew *Burhinus oediacnemus*, Westenschouwen, Zeeland, 31 maart 1996 (Jan van Holten)

februari; Diepenbeek, Limburg op 24 maart; Jabbeke van 12 februari tot 2 maart; Rijkevorsel, Antwerpen, van 18 tot 24 maart; en Vorseelaar, Antwerpen, op 15 februari. Een bijzonder vroege **Purperreiger** *Ardea purpurea* trok op 21 maart over Wenduine, West-Vlaanderen. Er werden in totaal 35 **Ooievaars** *Ciconia ciconia* gemeld. Er verbleven meer **Wilde Zwanen** *Cygnus cygnus* dan in andere winters; het grootste aantal uit een totaal van 76 was een groep van 26 bij Neerpelt, Limburg. Er moeten in Vlaanderen c 20 (ongeringde!) **Dwergganzen** *Anser erythropus* hebben gezeten, waarvan c 10 te Boekhoutte-Watervliet-Bassevelde, Oost-Vlaanderen; vier in de Uitkerkse Polders, West-Vlaanderen; drie te Hoeke, West-Vlaanderen; twee te Damme, West-Vlaanderen; en één te Dudzele-Zeebrugge, West-Vlaanderen; een absoluut Belgisch recordjaar. In de Uitkerkse Polders

verbleef van 21 februari tot 2 maart een schuwe witte **Sneeuwganzen** *A. caerulescens*. Bovendien was hier de grootste concentratie (22) van de 46 gemelde **Witbuikrotganzen** *Branta bernicla hrota*. **Kleine Canadese Ganzen** *B. canadensis* ssp werden gezien te Stalhille, West-Vlaanderen, van 17 tot 22 februari, bij Boekhoutte op 26 februari en in de Uitkerkse Polders op 2 maart. Deze laatste plaats was van 24 tot 26 februari ook goed voor drie **Roodhalsganzen** *B. ruficollis*; op 6 maart zaten er twee te Vlissegem-De Haan, West-Vlaanderen. Een ontsnapt mannetje **Siberische Taling** *Anas tormosa* wist zich vanaf 8 maart te handhaven op Fort 6 te Wilrijk, Antwerpen. Een totaal van 25 **Krooneenden** *Netta rutina* mag voor België niet slecht genoemd worden. Een mannetje **Grote Tafeleend** *Avthya valisineria* verbleef op 31 maart te Lier, Antwerpen, maar was de volgende

98 Pestvogel / Bohemian Waxwing *Bombycilla garrulus*, Papendrecht, Zuid-Holland, maart 1996 (Chris Schenk)

99 Pestvogel / Bohemian Waxwing *Bombycilla garrulus*, Katwijk, Zuid-Holland, 29 januari 1996 (René van Rossum)

100 Zwartkeellijster / Black-throated Thrush *Turdus ruficollis atrogularis*, eerste-winter vrouwtje, Den Helder, Noord-Holland, 12 januari 1996 (René Pop)

dag reeds verdwenen. Het mannetje **Ringsnaveleend** *A. collaris* van Blokkersdijk, Antwerpen, bleef nog de gehele periode aanwezig. Wilde **Witoogeenden** *A. nyroca* vebleven nog te Duffel, Antwerpen, tot 13 februari (op 19 februari te Pulle, Antwerpen); op Blokkersdijk op 11 februari; te Rotselaar, Brabant, van 11 tot 17 maart; en te Kallo-Doel, Oost-Vlaanderen (twee) op 17 maart. De eerste **Kleine Topper** *A. affinis* voor België was een eerste-winter mannetje dat van 15 tot 25 februari verbleef bij Sint-Kruis-Winkel, Oost-Vlaanderen. Een **Rosse Stekelstaart** *Oxyura jamaicensis* zwom op 3 maart bij Neerharen, Limburg. De eerste **Zwarte Vrouwen** *Milvus migrans* vlogen over Schulen, Limburg, op 22 maart en over Bertem, Brabant, op 30 maart. Er werden niet minder dan 66 **Rode Vrouwen** *M. milvus* waargenomen waarvan er 35 overvlogen tussen 24 en 27 februari. Op 4 februari vloog een adulte **Zeearend** *Haliaeetus albicilla* boven het spaarbekken te Merkem-Woumen, West-Vlaanderen, en op 11 februari pleisterde een onvolwassen vogel bij Mol, Antwerpen. Een ongedetermineerde **arend** *Aquila* trok op 9 maart over Blokkersdijk. De eerste **Visarenden** *Pandion haliaetus* verschenen te Latour, Luxemburg, van 27 tot 29 maart; te Lier op 28 maart; en te Beerse, Antwerpen, op 31 maart. Een bijzonder vroeg vrouwtje **Roodpootvalk** *Falco vespertinus* vloog op 31 maart over Meerhout, Antwerpen; enkele dagen later volgden nog twee andere waarnemingen in Vlaanderen. **Slechtvalken** *F. peregrinus* deden

het met een totaal van 22 ook niet zo slecht.

KRAANVOGELS TOT VINKEN. In totaal werden meer dan 921 **Kraanvogels** *Grus grus* geteld, met de trekpiek in midden maart. De grootste groep, c. 400 vogels, vloog over de Hoge Venen, Liège, op 9 maart. De eerste **IJslandse Grutto's** *Limosa limosa islandica* werden op 17 en 31 maart opgemerkt te Kalmthout-Wuustwezel-Nieuwmoer, Antwerpen. De eerste-winter **Rosse Franjepoot** *Phalaropus fulicaria*, die in januari werd ontdekt in Oostende, bleef nog tot 24 februari ter plekke. De tweede-zomer **Grote Burgemeester** *Larus hyperboreus* zat nog de gehele periode te Oostende-Bredene. Tot ten minste 4 maart vertoefde hier ook een hybride **Grote Burgemeester x Zilvermeeuw** *L. hyperboreus x argentatus*. Dode **Kleine Alken** *Alle alle* werden opgeraapt te De Panne, Mariakerke, Middelkerke, en Oostende, alle in West-Vlaanderen. Op 21 februari lag er op het strand van zowel Nieuwpoort als Westende, beide West-Vlaanderen, een aangespoelde **Papegaaiduiker** *Fratercula arctica*. Een **Zomertortel** *Streptopelia turtur* werd op 7 februari gezien te Doel. Terwijl er overal nieuwe kleine groepjes (tot 10) **Pestvogels** *Bombycilla garrulus* opdoken, groeide het aantal in Berchem, Antwerpen, zeer snel aan tot dit op 9 maart een maximum bereikte van 71, een nieuw Belgisch record. De winterinvasie resulteerde in België in een totaal van 316. **Buidelmezen** *Remiz pendulinus* waren aanwezig te Lier op 24

101 Witstuitbarmsijs / Arctic Redpoll *Carduelis hornemanni*, Bergen, Noord-Holland, 24 februari 1996 (*Sander Lagerveld*) **102** Kleine Topper / Lesser Scaup *Aythya affinis*, male, Sint-Kruis-Winkel, Oost-Vlaanderen, februari 1996 (*Luc Verroken*)

maart (één) en vanaf 27 maart (twee), en op 25 maart bij Latour (twee). Bij Baarle, Oost-Vlaanderen, verbleef van 29 februari tot 4 maart een ontsnapt vrouwtje **Langstaartroodmus** *Uragus sibiricus*. Op 22 februari werd een **Witstuitbarmsijs** *Carduelis hornemanni* gevangen in Putte-Kapellen, Antwerpen.

Deze waarnemingslijst kwam tot stand met medewerking van Peter Collaerts (Tienen), Hugues Dufourny (Hainornitho), Koen Leysen (Limburg), Dirk Symens (VLAVICO) en Willy Verschueren (Linkeroever). Ook de hulp van al diegenen die (hun) waarnemingen meedeelden op de Belgische Dutch Birding-vogellijn (03-4880194) was hier onontbeerlijk.

Gerald Driessens, Bosstraat 44, 2500 Lier, België

Mystery photograph 55. Solution in next issue

DB Actueel

Oehoe in groeve 't Rooth Op zondag 3 maart 1996 hoorden Patrick Palmen en Justin Jansen vanaf 19:00 een mannetje Oehoe *Bubo bubo* roepen in de groeve 't Rooth, Limburg. De vogel riep ongeveer een uur en een kwartier vrijwel onafgebroken. De vogel werd pas op vrijdagavond 8 maart weer gehoord en kon in dat weekend door vele belangstellende vogelaars worden beluisterd en getapet. Vanaf 6 tot ten minste 26 april werd de Oehoe ook af en toe in de schemer gezien en kon hij worden gefotografeerd. Indien aanvaard is dit het vijfde geval voor Nederland. Een eerder geval uit Zuid-Limburg betreft een vrouwtje in de nabijgelegen Julianagroeve nabij Cadier en Keer van 3 februari tot midden april 1988 (cf Dutch Birding 10: 187-188, 1988). PATRICK PALMEN & JUSTIN JANSEN

architectura+natura international booksellers

Leliegracht 44 - 1015 DH Amsterdam-C
Telefoon 020-6 23 61 86 - Holland

- Photographic guide to birds of Namibia
Ian Sinclair & Jackie Sinclair f 26.65
- The Macmillan birder's guide to European
and Middle Eastern birds
*Alan Harris, Hadoram Shirihai &
David Christie* f 56.70
- Minds of birds *Alexander Skutch* f 65.60
- Zout op de staart - vogelverhalen
Dana Constandse f 29.50
- Nordens Fugle (3e editie)
Benny Génsbol f 79.50
- Vogelobservatiehutten in Zeeland
Provincie Zeeland f 5.00
- De Lepelaars van de Muy
Nol Binsbergen f 19.50
- Sijsjes en Drijsijsjes:
de vogels van Amsterdam
Martin Melchers & Remco Daalder
(redactie) f 39.50

UNIEKE VOGELREIS NAAR FRANS-GUYANA

In Frans-Guyana komen zo'n 700 vogelsoorten voor. De Oranje Rotschaan, de Rode Ibis, de Grote- en de Kleine Geelpootruiter en ook de Kleine Grijsze Strandloper zijn er te zien.

Om de vele soorten Houtkruipers te vinden, dient u te beschikken over goede gidsen. Wij kunnen u hierbij behulpzaam zijn, doordat wij zelf de gebieden uitstekend kennen en bovendien de talen ter plaatse en Nederlands spreken.

Wij bieden u een geheel verzorgde vogelvakantie aan. De benodigde informatie kunt u aanvragen op de telefoonnummers:

015-3109715 of 070-3668629.

U kunt ook bij ons persoonlijk informatie vragen en wel via faxnr.: 00-594-326043.

WIJ PROBEREN MAATWERK TE LEVEREN

Quality bird trips at affordable prices

1996

Migration extravaganzas at Falsterbo
and Öland, Sweden - Sept. - Oct.
Cape May Special, USA - Sept.

1997

Whooping Cranes in Texas - April.
Masked Booby on the Dry Tortugas,
Florida - April.
Arctic Summer - Varanger Fjord - June.
South Africa Bird-Safari - Oct/Nov.
Also customized tours anywhere in
northern Europe.

Do you have a "want" list? I have the birds!

Write for details:
Ibis Excursions
Jeff Price, Indelukket 47
2900 Hellerup, Denmark.
Tel: +(45) 39624162

Natuurreizen in Poolgebieden en Tropen

Reizen in **Antarctica** en **Micronesië** (nov.-mrt.),
Spitsbergen en **Groenland** (juni-sept.), **Banda
Zee** en **Christmas Island** (okt.) met klein schip
(max. 36 pass.) ..... v.a. f 4.900,-

Reizen naar **zeehondenbaby's** en **rendiervolk**
(feb.-mrt.), **Taymyr**, **Franz Josef Land** en
Noordpool (mei-juli) met transport per helicopter en
logies in poolbases (max. 14 pass.) ..... v.a. f 3.980,-

Stichting Plancius

Rapenburgerstraat 109, 1011 VL Amsterdam
tel.: 020 - 4221411, fax: 020 - 4222126

MEBWEB Services

follow:

Dutch Birding
Natuur en Boek

Dutch Birding Travel Report Service

and join

The Bird Connection

<http://www.hol.nl/~meweb/birdcon.html>

the best birdsite on the internet

FOR DETAILS CONTACT:

MEBWEB

p/a Marc Guyt, J.W. Frisodreef 17
2224 BC Katwijk, Tel.: +31 7140 73317

email: contact@meweb.hol.nl

het Vogeljaar

Het tijdschrift 'het Vogeljaar' verschijnt zes maal per jaar en houdt haar lezers al ruim 40 jaar op de hoogte van de laatste ontwikkelingen op het gebied van vogelstudie en vogelbescherming.

'het Vogeljaar' wordt als het meest informatieve vogeltijdschrift in de Benelux beschouwd.

Omdat het geen commercieel blad is kan de abonnementsprijs uiterst laag worden gehouden.

Door overmaking van f 25,- op postbanknummer **964 472** ten name van 'het Vogeljaar' Boterbloemstraat 20, 5321 RR Hedel (04199 - 1967), onder vermelding van '**nieuwe abonnee**' ontvangt u als welkomstgeschenk onze nieuwe veertien-daagse Vogelkalender, waarvan u na gebruik een vogelboekje overhoudt.

Topical, lively, informative and ...

now in full colour

BIRDING WORLD

Europe's premier monthly magazine for keen birders.

- ★ Identification ★ News ★ Rarities
- ★ Conservation ★ Europe & Worldwide
- ★ Prize Quizbirds

"at the top of the market for serious birders" – *BTO News*
"essential reading" – *Birding*

Write now for a FREE sample issue.

– or just subscribe now. For the next 12 issues, send £38

(major credit card nos. with expiry date accepted) to: **Birding World,**
Stonerunner, Coast Road, Cley next the sea, Holt, Norfolk NR25 7RZ, UK

Dutch Birding

CHIEF EDITOR Arnoud van den Berg (telephone +31-235378024, fax +31-235376749)

DEPUTY CHIEF EDITOR Enno Ebels (telephone / fax +31-302961335)

EXECUTIVE EDITOR André van Loon (telephone / fax +31-206997585)

PHOTOGRAPHIC EDITOR René Pop (+31-183630585)

EDITORIAL BOARD Ferdy Hieselaar, Graham Holloway (England), Peter Meininger and George Sangster

EDITORIAL ADVISORY BOARD Peter Barthel (Germany), Gerald Driessens (Belgium), Klaas Eigenhuis (Netherlands), Dick Forsman (Finland), Ted Hoogendoorn (Netherlands), Lars Jonsson (Sweden), Anthony McGeehan (Northern-Ireland), Killian Mullarney (Ireland), Gerald Oreel (Netherlands), Kees Roselaar (Netherlands), Frank Rozendaal (Netherlands), Hadoram Shirihai (Israel), Gunter De Smet (Belgium) and Peter Symens (Belgium)

EDITORIAL ASSISTANTS Ruud van Dongen, Gerald Driessens, Remco Hoiland, Hans van der Meulen, Peter de Rouw and Jaap Schelvis

PRODUCTION AND LAY-OUT André van Loon and René van Rossum

ADVERTISING Peter Meijer (telephone +31-348431905, fax +31-348420394)

SUBSCRIPTIONS The subscription rate for 1996 is: NLG 57.50 (Netherlands), BEF 1250.00 (Belgium), NLG 65.00 (other countries inside Europe) and NLG 70.00 (countries outside Europe, airmail).

A subscription can be entered preferably by sending a Eurocheque, with the amount payable in Dutch guilders, to: Dutch Birding (subscriptions), c/o Anja Nusse, Symfoniestraat 21, 1312 ET Almere, Netherlands. Payment may also be made by credit card (Access, Eurocard, MasterCard or Visa). Please send your credit card type and account number, indicating the expiry date and appending a signature. (Note: this latter method of payment is not applicable to subscribers resident in the Netherlands and Belgium.) British and Irish subscribers can pay by Sterling cheque (GBP 25.00) or Eurocheque (GBP 25.00 or NLG 65.00). The subscription starts upon receipt of payment.

Dutch Birding is a bimonthly journal with issues in February, April, June, August, October and December. It publishes original papers and notes on morphology, systematics, occurrence and distribution of birds in the Benelux, Europe and elsewhere in the Palearctic region. It also publishes contributions on birds in the Asian-Pacific region and other regions.

The Dutch, English and scientific bird names follow: the *Checklist of birds of the Netherlands* by A B van den Berg & C A W Bosman (1996, Santpoort-Zuid); the *British Birds' list of English names of Western Palearctic birds* by British Birds (1993, Blunham); the list compiled by C S Roselaar in the Dutch edition of *The illustrated encyclopedia of birds of the world* by C M Perrins (1991, Weert); and *Distribution and taxonomy of birds of the world* by C G Sibley & B L Monroe Jr (1990, New Haven).

Manuscripts should preferably be submitted on diskette (Macintosh or MS-DOS word processors) together with a printed hard copy. If this is not possible, the manuscript should be typewritten with double line-spacing and wide margins on both sides. More information is available from the editors.

A schedule of payment rates for authors, photographers and artists is available from the editors.

Dutch Birding Association

BOARD Gijsbert van der Bent (president, telephone +31-714013606), Chris Quispel (secretary, telephone +31-715124825), Roy de Haas (treasurer), Arnoud van den Berg and Peter Meijer

BOARD ASSISTANTS Theo Admiraal, Gerald Driessens, Ron van den Enden, Hans Gebuis, Leo Heemskerk, Remco Hoiland, Paul Knolle, Ger Meesters, Anja Nusse, Wim van der Schot, Kees Tiemstra and Arnold Veen

DUTCH BIRDING TRAVEL REPORT SERVICE (DBTRS) Ib Huysman, Postbus 737, 9700 AS Groningen, Netherlands, telephone +31-503145925, fax +31-503144717

Dutch rarities committee (CDNA)

MEMBERS Edward van IJzendoorn (chairman, telephone +31-235391446), Karel Mauer, Jan van der Laan, Kees Roselaar, Jelle Scharringa (secretary, telephone +31-302523801), Hans Schekkerman, Gerard Steinhaus and Wim Wiegant (archivist)

The CDNA is a committee of the Dutch Birding Association and the Netherlands Ornithological Union.

© 1996 Stichting Dutch Birding Association. The copyright of the photographs and drawings remains with the photographers and artists. ISSN 0167-2878.

Printed by Steens Schiedam BV, Postbus 59, 3100 AB Schiedam, Netherlands

Dutch Birding

International journal on Palearctic birds

EDITORS

Dutch Birding

Postbus 116

2080 AC Santpoort-Zuid

Netherlands

fax +31-235376749

PHOTOGRAPHIC EDITOR

Dutch Birding

c/o René Pop

Zusterhuis 10

4201 EH Gorinchem

Netherlands

SUBSCRIPTIONS AND CIRCULATION

Dutch Birding Association

c/o Anja Nusse

Symfoniestraat 1

1312 ET Almere

Netherlands

BOARD

Dutch Birding Association

Postbus 75611

1070 AP Amsterdam

Netherlands

DUTCH RARITIES COMMITTEE

CDNA

Postbus 45

2080 AA Santpoort-Zuid

Netherlands

INTERNET

<http://www.hol.nl/~meweb/dba.html>

Artikelen

- 53 Birding in The Gambia *Roy de Haas & Anja Nusse*
59 Large numbers of Relict Gulls on Happy Island, China, in August-September 1994 *Felix Heintzenberg & Jochen Dierschke*
63 Kleine Topper in Zeeland in winter en voorjaar 1994/95 *Jan Goedbloed & Rob Sponselee*
69 Bruinkopgors bij Sint Philipsland in juni 1995 *Peter L Meininger*
73 Hybride smient bij Deventer in februari-maart 1994 *Peter de Vries & Mark Zekhuis*
74 Rufous-tailed Scrub-robin lacking black-and-white tail-markings *Hendrik van der Vloet*
75 Dutch records of possible escapes *Enno B Ebels*

Brieven

- 79 Roze Pelikaan in Zuid-Kennemerland in augustus 1974-januari 1975 *Arnoud B van den Berg*
81 Additional information on status of Griffon Vulture in Europe *Eddy G S Gadeyne*
82 Moults of Oriental Great Reed Warbler *Jon R King*
83 Additional record of hybrid Azure x Blue Tit in Europe *Robert Potvlieghe*

Varia

- 83 'White Raven' *Enno B Ebels*

Trends in systematics

- 85 Species limits in the Blue Tit complex: new evidence from play-back studies *George Sangster*

Recensies

- 88 *Birds to watch 2 - the world list of threatened birds* by N J Collar, M J Crosby & A J Stattersfield & *Key areas for threatened birds in the Neotropics* by David C Wege & Adrian J Long *George Sangster*
89 *Where to watch birds in Africa* by Nigel Wheatley *Guy M Kirwan*
89 *Bird migration* (Israel Journal of Zoology 41 (3), 1995. Special issue: Proceedings of the International Conference on Bird Migration, 3-7 April 1994, Eilat, Israel) by Yossi Leshem (guest editor) *André J van Loon*
89 *The Tree Sparrow* door J Denis Summers-Smith *Peter L Meininger*

DBA-nieuws

- 90 Verkeerd telefoonnummer Remco Hofland in telefoonlijst

Aankondigingen & verzoeken

- 90 Greek Important Bird Areas; Moroccan Rare Birds Committee: change of address; Norwegian Mammal Atlas; Pan-Asian Ornithological Congress & BirdLife Asia Conference; Vogeltrek bij Breskens: een introductie

WP reports

- 91 WP reports: February-March 1996 *Arnoud B van den Berg*

Recente meldingen

- 97 Nederland: februari-maart 1996 *Ruud M van Dongen, Remco Hofland & Peter W W de Rouw*
100 België: februari-maart 1996 *Gerald Driessens*

DB Actueel

- 104 Oehoe in groeve 't Rooth

Voorplaat / front cover

- Amerikaanse Grijze Ruiters / Wandering Tattler *Heteroscelus incanus*, Hawaii, Hawaii, USA, april 1989 (*René Pop*)

Abstracted/indexed in

- Auk, Ecological Abstracts, Emu, GEOBASE (Geo Abstracts Database), Ibis, Ornithologische Schriftenschaue, Wildlife Review, Zoological Record